

घरधनीहरुको अगाडि सरकार लम्पसार, मर्कामा भाडावालहरु

रुषा थापा

काठमाडौँ महानगरपालिकाले २०७९ फागुन २ गते एउटा सूचना जारी गर्यो । सूचना जारी भएको ९० दिनभित्र घरधनीहरुले कोठाबहालबारे वडामा गएर सम्झौता गर्ने उल्लेख छ । आफ्नो घरमा भएका कोठाहरु कति भाडामा दिएको छ ? योसँगै भाडावाल र घरधनीको तीन पुस्ते विवरण वडामा बुझाउने भनिएको छ । त्यस्तै, कोठामा नयाँ भाडावाल राख्नुअघि वडामा सम्झौता गर्न महानगरपालिकाले भनेको छ ।

यता, घरटहरा भाडामा दिनुअघि पनि वडामा गएर सम्झौता गर्नुपर्ने हुन्छ । तर, महानगरपालिकाले नीति बनाएपनि त्यो खासै कार्यान्वयनमा आएको देखिँदैन । अहिले पनि आफूखुशी भाडामा लगाउने कम जारी नै छ । महानगरपालिकाभित्र एउटै कोठाको सातदेखि १५ हजार रुपैयाँसम्म पर्छ । फ्ल्याट पनि २५ हजारदे खि ५० हजार रुपैयाँसम्मको छ । सटरहरु त लाखौंमा खरिदबिकी भइरहेका छन् ।

घरधनीहरुले आफ्नो घरमा भएको सबै कोठा, फ्ल्याट र सटर भाडामा लगाएका छन् । तर, वडामा गएर आफ्नो आफन्त वसेको भनि ढाँटिरहेका छन् । वडाका कर्मचारीहरु अनुगमन गर्न नआउने भएपछि जे भनिर्दँदा पनि कसलाई के थाहा ? कुन घर भाडामा लगाएको छ ? कुन घरमा आफ्नो व्यक्तिगत प्रयोजनका लागि प्रयोग भएका छन् ? वडाबाट तथ्याड्क संकलन गरिँदैन ।

वडाले अनुगमन नगर्दाको फाइदा घरधनीलाई भएको छ । घरबहाल कर छल्नका लागि घरधनीहरुले आफ्नो घरमा आफन्त मात्रै बसेको बताउँछन् । वडालाई साँचो बोलेको कि भ्रुठ के थाहा ? आफन्त बसेको भनेपछि राजश्व तिर्नुपरेन् । वडाको कमीकमजोरीका कारणले राज्यलाई घाटा भइरहँदा घरधनीहरुलाई मात्र फाइदा भइरहेको छ । महानगरपालिकाले भाडाको १० प्रतिशत कर लिने गरेको छ ।

घरधनीले एउटा सटर ११ लाख रुपैयाँमा लगाउँछन् । तर, पाँच हजार रुपैयाँमा लगाएको भनि १० लाख ९५ हजारको राजश्व छलिदिन्छन् । यता, कोठा र फ्ल्याटमा पनि त्यस्तै गर्छन् । लाखौं उठाउँछन् तर तिर्छन् हजारको । वडालाई त यो कुरा थाहा नै हुँदैन । वडाध्यक्षले अनुगमन गर्न चासो देखाउँदैनन् किन कि कुरो भोटको छ । कडा गर्यो भने अर्कोचोटि भोट पाईदैन भनेर वडाध्यक्ष देखेर पनि अनदेखा गर्छन् ।

कर्मचारी त ‘कामचोर’ नै भइहाले । कार्यालय आउने अनि दिनेभर हल्लेर बस्ने । वडाभित्र के भइरहेको छ भन्ने नै तिनलाई थाहा हुँदैन । अनुगमन गर्नु, राजश्व उठाउनु उनीहरुको काम हो । तर, वास्ता नै गर्दैनन् । वडाध्यक्षदे खि लिएर कर्मचारीले तलबभत्ता खाएका छन् । सरकारी सेवासुविधा लिएका छन् । तर, राजश्व नै

हामीले.....

विभिन्न देशका इच्छा छन्। त्यसलाई सही ढङ्गले व्यवस्थापन गर्न नसक्दा अरूले उपयोग गर्ने जोखिम पनि छ। दलगत इच्छामा अरूको लागि प्रयोग भइहाल्ने अवस्थाले गर्दा हामीले जति फाइदा लिनुपर्ने हो त्यति लिन सकिरहेको छैनौँ।

जुन सरकार नेतृत्वमा छ। उसको नजरले मात्र हेर्छौ। अर्को सरकार आएपछि अघिल्लो सरकारले गरेको राम्रै काम पनि हेर्ने गरिएको छैन। यसले नेपाललाई नै असर गरिरहेको छ।

विदेशमा रगत पसिना चुहाएर ल्याएको पैसा नेपालमा सञ्चित गर्ने र नेपालका भएको रकम दोहन गरेर विदेश पुर्याउने दुई पक्ष नेपालमा छ। अनि हाम्रो नेतृत्व विदेश जानेहरुको लागि सहज भइदिएको छ। हामीले बनाएको नीति नेपालको पुँजी विदेश लैजान सहज हुने ढंगले तयार भएको छ।

उदाहरणको लागि नागरिकताको विषय लिन सकिन्छ। नागरिकता हामी कसको लागि बनायौँ ? नेपालमा लगानी भित्र्याउनको लागि बनाएको थियौँ भने विशेष देशहरुले पिआर र ग्रेन कार्डको लागि नीति नै बनाएका छन्।

नेपालमा आएर लगानी गर्न खोज्नेलाई लगानी गर्न दिनुपर्छ। के सबैभन्दा ठुलो पुँजीपति व्यापारीहरु त्यो देशमा बस्न अनुमति लिन

नउठाउने हो भने उनीहरुको खर्च कसरी धान्ने ?

कोठाबहालमा बस्नेलाई त सरकारले नै मान्छे गर्दैनन् । सरकार भन्छ,‘पैसा तिरेपछि बिल लिनु ।’ घरधनीले बिल नर्दिँदा नि सरकारले केही उखाल्न सकेको होइन । महिनैपिच्छे भाडा लिन्छन् तर बिल दिँदैनन् । आफूहरुको ज्यादतीको विरोधमा भोलि वडामा गएर उजुरी हाल्छन् भनेर घरधनी पहिल्यै बाठा भएका छन् । कोठाबहालमा बस्नेले सेवासुविधा पाएका छन् कि छैनन् ? वडाका कर्मचारी कहिले बुझ्नसमेत आउँदैनन् । घरधनीहरुले मागेजति भाडा तिरेर बस्दापनि उनीहरुको हेपाइ सहनुपर्छ । कोठाबहालमा बस्ने त मान्छे नै होइन,जस्तो गर्छन् । घरधनीहरुले मासिक लाखौँ भाडा उठाउँछन् । तर, राज्यलाई शुको कर तिर्दैनन् । सबैभन्दा धेरै कोठाबहालमा बस्ने काठमाडौँ, भक्तपुर र ललितपुर हो । उपत्यका भएकाले अधिकांश यही बस्न रुचाउँछन् । ७७ वटै जिल्लाका आम नागरिक उपत्यकामा बस्छन् ।

काठमाडौँ महानगरपालिकाले कोठाबहालसम्बन्धी नीति बनाएर राजपत्रमा प्रकाशित गरिसकेको छ । प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन हुनु-नहुनु त्यो एक पाटो हो । महानगरपालिकाले त्यति भएनि गर्यो । उक्त नीति बनाएपछि महानगरपालिकामा विगतका वर्षभन्दा धेरै घरबहाल कर उठेको छ । तर, काठमाडौँसँगै जोडिएको ललितपुर महानगरपालिका र भक्तपुर नगरपालिकाले घरबहाल कर उठाउन कुनै नीति बनाएको छैन ।

जनप्रतिनिधिहरुले घरधनीको हितमा मात्र गर्नुभएन् । कोठाबहालमा बस्नेको हकहितमा पनि काम गरिदिनुपर्‍यो । कोही पनि सित्तैमा बसेका होइनन् । जति भन्यो त्यति भाडा तिरेर कोठामा बसेका छन् । तर, घरधनीले सुकुम्बासीलाई भैं व्यवहार गर्छन् । न पानी दिन्छन् न लुगा सुकाउन ठाउँ हुन्छ । बत्ती, पानी, फोहोरको पैसा पनि बढी-बढी असुलिन्छ । मान्छे बसेको ठाँउमा पाहुना आउनु स्वाभाविकै हो ।

तर, घरधनीहरु चप्पल गन्छन् । घरधनीहरुमा कोठाबहालमा बस्नेलाई जे गर्दा पनि हुन्छ ? भन्ने मनशाय छ । उनीहरुलाई जति हेपे पनि केही उजुरी गर्न सबैदैनन् भन्छन् अनि हे पिरहन्छन् । भाडामा बस्ने चाँहि जहिले घरधनीदेखि डराईडराई बस्नुपर्ने हुन्छ । केही बोल्‍यो नि निकाल्दिने हो कि भन्ने डर हुन्छ । सरकारले घरधनीहरुले भाडा लिपपछि अनिवार्य बिल दिनुपर्ने नीति बनाउनुपर्छ ।

कोठाबहालमा बस्नेलाई भाडा तिरेको प्रमाण त चाहियो । घरधनीलाई रिस उठेर भाडा तिरेकै छैनन् भन्यो भने के गर्ने ? प्रमाण पेश गर्नालाई के ही हुँदैन । घरधनीहरु माथि पर्छन् । कोठाबहालमा बस्नेले फेरि दोहोर्‍याएर भाडा तिर्नुपर्ने अवस्था बन्न सक्छ । कुन कोठाको भाडा कति ? कुन फ्ल्याट र सटरको भाडा कति ? सरकारले निर्धारण गरेको

छैन । घरधनीको जिब्रोले रेट तोक्छ ।

नेपाल आयल निगमले पेटोल-डिजेलको भाउ घटाउँदा-बढाउँदा यातायात व्यवस्था विभागले सार्वजनिक यातायातको भाडा निर्धारण गर्छ । बढी भाडा लिनेलाई टाफिक प्रहरी महाशाखाले कारवाही गर्छ । त्यो सिस्टम कोठाबहालमा पनि लागु हुनुपर्‍यो । वडा, नगरपालिकाले कोठाबहाल निर्धारण गर्नुपर्‍यो । अनि तोकिएकोभन्दा बढी भाडा लिनेलाई कारवाही गर्नुपर्छ ।

घरधनीहरु घर आफ्नो निजी सम्पत्ति हो भन्छन् । त्यसो त गाडी पनि यातायात व्यवसायीको निजी सम्पत्ति हो । उनीहरुले यात्रु बोक्न प्रयोग गरेपछि त्यो सार्वजनिक भएको हो । घरधनीहरुले घर भाडामा लगाएपछि त्यो कसरी निजी भयो ? निजी हुनलाई आफ्नो परिवार मात्र बस्नुपर्‍यो । निजी भन्ने अनि लुटतन्त्र मच्चाउने । एकातर्फ राज्य ठग्ने, अर्कोतर्फ कोठाबहाल ।

सरकारले कुन घर आवासीय प्रयोजनमा प्रयोग गर्ने ? कुन घरमा व्यापार व्यवसाय गर्ने ? कुन घरमा कार्यालय सञ्चालन गर्ने ? यो छुटाउनुपर्ने भएको छ । त्यस्तै, बस्न लायक घर पनि छुट्याउनुपर्ने भएको छ । घरधनीहरु आफूचाँहि नयाँ घरमा बस्छन् अनि पुरानो घर भाडामा लगाउँछन् । केही कारणवश पुरानो घर भत्किएर मानवीय क्षति पुग्यो भने को जिम्मेवार हुन्छ ?

एउटा घरमा घरधनीहरुको करोडौँ रुपैयाँ लगानी हुन्छ । तर, खोइ त राजश्व हो ? न घरहरु धेरैलु र कम्पनीमा गएर पञ्जीकरण गर्ने सिस्टम हामीकहाँ छ । सबैभन्दा धेरै लगानी भएको घरहरुबाटै राज्यले राजश्व उठाउन सकेको छैन । गाडीको जस्तै घरहरु पनि प्रत्येक ६ महिनामा चेकजाँच गर्ने नियम बनाउने हो भने यहाँ राजश्वको ओइरो लाग्छ । सरकारले भाडा निर्धारण गरिदिने भने कोठाबहाललाई धेरै राहत हुन्थ्यो ।

कोठा सरिरहनुपर्ने बाध्यताको पनि अन्त्य हुन्थ्यो । घरधनीले भाडा बढाइरहन्छन् अनि कोठा सन्तुवाहेकको विकल्प नै रहँदैन । कोठा सदा बालबच्चाको पढाइ पनि विगिने हुन्छ । सामान सारिरहने लफडा पनि उत्तिकै छ । सरकारले भाडामा बस्नेलाई पनि जनता सोचिदिनुपर्‍यो । उनीहरुको पक्षमा पनि निर्णय गरिदिनुपर्‍यो । बरु कोठा खाली राख्ने तर मागेजति भाडा नपाएसम्म दिँदैनन् ।

तिनलाई कारवाही कसले गर्ने ? हाम्रो निजी सम्पत्ति, मन लागे दिन्छौँ, नलागे दिँदैनौँ भन्छन् । तर, उनीहरुको विरोधमा उजुरी गर्ने ठाउँ छैन । कतिखेर कोठा सरेर जाँ भन्छन् थाहा हुँदैन । राज्य घरधनीको अगाडि लम्पसार पर्छ । जसले गर्दा कोठाबहालमा बस्नेहरुले घरधनीको लाचार सहनुपर्छ ।

अनुसा थापा भक्तपुर

अर्थतन्त्र

कर सुधारका लागि समिति गठन

काठमाडौँ - मुलुकको कर प्रणाली सुधारका लागि गर्नु पर्ने कामका विषयमा एक उच्चस्तरीय सुझाव समिति गठन भएको छ। नेपाल सरकारले पूर्व अर्थ सचिव तथा पूर्वमन्त्री विद्याधर मल्लिकको नेतृत्वमा सो समिति गठन गरेको हो । नव गठित समितिमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयका प्राध्यापक राम प्रसाद ज्ञवाली, अर्थ मन्त्रालय र मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्यालयमा लामो समय काम गरेका पूर्व सचिव लक्ष्मण अर्याल, भन्सार विज्ञको रुपमा एशियाली विकास बैंक र विश्व बैंकमा काम गरिसकेका पूर्व उपसचिव श्याम दाहाल सदस्य रहेका छन् ।

उक्त उच्चस्तरीय समितिलाई नेपालको समग्र कर प्रणाली सुधारका लागि सरकारले गर्नु पर्ने काम कारवाहीको विषयमा सुझाव दिने जिम्मेवारी दिइएको छ। यस अघि नै सरकारले चालु आर्थिक वर्षको बजेटमा विद्यमान कर प्रणाली सुधारका लागि उच्चस्तरीय समिति गठन गर्ने घोषणा गरेको थियो । त्यसै अनुरूप समिति गठन गरिएको जनाएको हो । सो समितिको सचिवालयको रुपमा अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत राजस्व व्यवस्थापन महाशाखाले गर्ने जनाएको छ ।

श्रम गन्तव्य खाडी मुलुकको विकल्प युरोप

काठमाडौँ - नेपाली श्रमिकका प्रमुख श्रम गन्तव्य देश हुँदै आएका मलेसिया र खाडी मुलुकको विकल्पमा युरोपतर्फ मोड्ने’ तयारी सरकारले गरेको छ । युरोपका पोल्यान्ड, क्रोएसिया, रोमानिया, सर्बिया, पोर्चुगल, जर्मनी, ग्रीस, माल्टालगायतका देशमा पछिल्लो पटक ठूलो संख्यामा नेपाली युवाले चर्को रकम तिरेर गएकाले त्यसलाई सहज सरल गराउने तयारीमा सरकार रहेको बताइएको छ । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड’ को आह्वानमा नेपाली खेलाडीका श्रम गन्तव्य बारे देशका १२ जना राजदूतलाई बोलाएर प्रधानमन्त्री कार्यालयमा गरिएको कामको प्रकृति तथा प्राथमिकता बारे छलफलमा कुरा उठान भएको बताइएको छ । श्रम मन्त्रालयका सहसचिव परराष्ट्र पोखरेलले युरोपमा नेपाली श्रमिकको धेरै माग भएकाले संस्थागत रूपमा पठाउने विषयमा सकारात्मक छलफल भएको जानकारी दिएका छन् । पोखरेलका अनुसार युरोपका केही देश बाहेक अधिकांश देशमा नेपाली दूतावास छैनन् । त्यस कारणले गर्दा ती देशमा संस्थागत रूपमा श्रमिक पठाउनका लागि माग प्रमाणीकरण समस्या हुँदै आएको बताइन्छ । ती देशबाट आएका मागमा प्रमाणीकरणका लागि तत्काल वैदेशिक रोजगार विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा परराष्ट्र मन्त्रालय र श्रम मन्त्रालयका तर्फबाट एक-एक जना उपसचिव रहने गरी माग प्रमाणीकरण गर्ने समिति गठन गर्न सकिने र दीर्घकालमा वैदेशिक रोजगार ऐन मार्फत गर्ने गरी परराष्ट्र मन्त्रालयसँग सात दिनभित्र राय पेस गर्ने सहमति भएको छ । श्रम मन्त्रालयका सहसचिव पोखरेलले यस विषयमा पराष्ट्र मन्त्रालयले राय पठाएपछि त्यसका आधारमा मोडालिटी तयार हुने जानकारी दिएका छन् । श्रम मन्त्रालयले छ,सात महिनाअघि युरोपको माग प्रमाणीकरणका विषयमा परराष्ट्र मन्त्रालयसँग राय मागेको भए पनि बेवास्ता गर्दै आएको थियो । सो सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री दाहालको आह्वानमा भएको दुईदिने श्रम आप्रवासन सम्बन्धी छलफलमा सहभागी विभिन्न १२ गन्तव्य देशका १२ जना राजदूत र एक जना महावाणिज्य राजदूत गरी १३ जनाले युरोपको माग प्रमाणीकरणमा दूतावासबाट सम्भव नभएकाले वैदेशिक रोजगार विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा गठित समितिबाट माग प्रमाणीकरण गर्न सकिने सुझाव आएको बताइएको छ ।

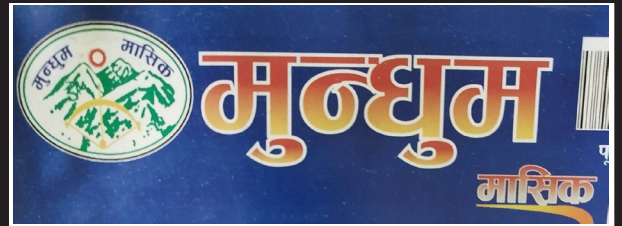
गत साता नेप्सेमा सकारात्मक माहोल

काठमाडौँ - शेयरबजारमा गतसाता सुधार देखिएको छ । विगत केही साताको कारोबारमा समग्रमा गिरावट भोगेको नेप्से सूचकले गत साता भने सुधार हुँदै पुनः २००० को मनोवैज्ञानिक विन्दुमाथि उक्लिएको हो । चालु आर्थिक वर्षको मौद्रिक नीति सार्वजनिक भएयता निरन्तरजसो घट्दै आएको शेयर बजारले यस साता केही सम्हालिने संकेत देखाएको छ ।

विशेषगरी अर्थ मन्त्रालयले स्थानीय निकायको सञ्चित कोषमा रहेको ६० प्रतिशत रकम बैंकहरुले निक्षेपमा गणना गर्न पाउने सुविधा दिएपछि तरलता सहज हुने र ब्याजदर पनि केही घट्न सक्ने लगानीकर्ता अनुमान गरेका छन् । यस सुविधाबाट बैंकहरुमा भन्डै ६० अर्ब रुपैयाँ निक्षेप थपिने अनुमान गरिएको छ ।

अर्कोतर्फ, शेयरबजारमा लाभांशको सिजन पनि सुरु भएको छ । हालसम्म ४ वटा सूचीकृत बैंकहरुले गत आर्थिक वर्षको नाफाबाट लाभांश घोषणा गरिसकेका छन् । यी कारणहरुले सेयर बजारमा विस्तारै सकारात्मक माहोल ल्याउन सक्ने लगानीकर्ताले आशा गरेका छन् । यता, निरन्तरजसो बजार घट्दा सूचीकृत कम्पनीहरुको भाउ निकै सस्तो भइसकेको छ । सस्तो बजारमा खरिदकर्ताहरु उत्साहित हुनसक्ने र बजार चलायमान बन्न सक्ने अनुमान गरिएको छ । अहिले सेयर खरिद गर्नेहरुका लागि छोटो समयमै लाभांश हात पने मौका रहेको छ । यी कारणहरुले गर्दा बजार केही सम्हालिनसक्ने लगानीकर्ताहरुले आशा गरेका छन् । विगतका वर्षहरुलाई हेर्ने हो भने पनि लाभांशको सिजनामा सेयर बजार केही सुधार भएको देखिन्छ ।

नेप्से सूचक यस साता ३.८६ प्रतिशतले बढेर २००७.०६ विन्दुमा बन्द भएको छ । अघिल्लो साता भने नेप्से सूचक १९३२.४५ विन्दुमा बन्द भएको थियो । बुधवार १ अर्ब ४९ करोड रुपैयाँ बढीको शेयर कारोवार भएको छ भने बजार पुँजीकरण ३० खर्ब रुपैयाँ भन्दा बढी कायम भएको छ ।

भाषा– लिपी, संस्कार–संस्कृति, धर्म–कर्म लगायतका विविध पक्ष बारे जानकारी लिन “मुन्धुम मासिक” खोजीखोजी पढौ !!

सन्दर्भ : छोनाम पर्व

स्व. कर्ण बहादुर राई प्रति केही सम्झना

ગગાંરાજ રાઈ

२०८० साल असार २९ गतेका दिन कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका ८ मा आफ्नै घरमा ७३ वर्षमा कर्ण बहादुर राईको क्यान्सर रोगबाट निधन हुन गयो । उनका छोराहरु अमेरिका र चीनमा भएकाले खबर दिएकोमा जेठो छोरा आशिष राई आइपुगेपछि ३१ गतेका दिन जन्म स्थान खोटाङको तत्कालिन डाँडागाउँ पिपलडाँडा हाल दिप्रुङ चुइचुम्मा गा.पा. २ मा शवगृहमा राखी गाडीमा राखी अर्को गाडीमा श्रीमती सुर्य कुमारी राई, छोरी मेरिना राई, छोरा आशिष राई, काइली बहिनीहरु निर्मला राई, रन्जना राई र छोरा सेञ्जम राईसमेत बसी स्वर्गवासी राईको जन्मघरमा रातको १० :०० बजे पुगेकाले श्रावण १ गतेका दिन जेठो भाउजु, भाइहरु सरन र नरेशराज तथा बैनी ज्वाइहरु आफन्त बंसय दाजुभाइ तथा छिमेकीहरुको उपस्थितिमा अन्त्येष्टी हुन गयो । त्यसपछि राईहरुको चलन अनुसार छक बार्ने काम गरी आफ्नै घरमा आएपछि श्रीमती सुर्य कुमारी राईले यात्राकारी दिएकोले स्वर्गवासी राईलाई सम्झेर श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

तत्कालीन गा.वि.स. डाँडागाउँ
पिपलडाँडा हाल दिप्रुङ चुङचुम्मा गा.पा.
२ मा पिता विन्द्र बहादुर राई र माता
चन्द्रबदना राईको कोखबाट माइला छोरा
भई कर्ण बहादुर राईको २००७ साल
भदौ १० गतेका दिन जन्मेका थिए । उनी
गाउँकै जन समूह विद्यालयमा पाँच कक्षा पास
गरी श्री चम्पावती मा.वि. बुईपामा अध्ययन
गरी २०२४ सालमा भोजपुरको विद्योदय हाई
स्कूलबाट एस.एल.सी दिएका थिए । आफ्नो
घर फर्केन क्रममा भोजपुर बजारको चाँदनी
चोकमा भेट भई कर्ण भाईसँग चिनजान
गरियो । कलेज पढ्न राजधानीमा आउन
उनलाई सल्लाह दिएको थिएँ । त्यसवेला
काठमाडौँबाट हिउँदे विदामा गाउँ फर्केर
आएको बेला मलाई भोजपुरको पुर्व महासभा
सदस्य भएका बाजे बम बहादुर राईले कलेज
पढ्न जाने अवसर दिएकाले उनलाई गुण तिन
होम्स्टाइ गाउँमा पुग्दा भोजपुर टक्सारमा पढ्दै
गरेका उनका छोरीछोराहरुलाई जाँच दिन
पढाइ दिनुहोस भनेकाले भोजपुर पुगी फुपु
इन्द्र कुमार राई र काका जगतलाई सहित सहयोग
गरी एस.एल.सी. को परिक्षा पढिएपछी
आफ्नो गाउँ फर्केन क्रममा भोजपुर बजार
पुग्दा त्यसरी कर्णसँग भेट भएको थियो ।

२०२५ सालको असरमा एस.एल.सी. को परिक्षाफल प्रकाशित भएको हप्तादिन भित्र भाई कर्ण काठमाडौँ बागवजारमा एकलै आइपुगे। भोजपुरमा भेट हुँदा लप्टन शेर बहादुर राईको बागवजारमा घर भएको र माननीय भएका बुवासँग बसेको जानकारी लेखिदिएकोले आइपुग्न सजिलो भएको जानकारी दिए। खोटाङबाट एकै पढ्न हिडेका उनलाई अरुण, दुधकोसी, तमोर नदी पार गर्दै २ दिनमा धरान पुगी विराटनगर, जोगबनीबाट रेल चढी विरागञ्ज आइपुगेको जानकारी दिँदै आइपुगेको तपाईं साहसी हुनुहुंदोरहेछ भनी आफ्नो कोठामा उनलाई लगी माननीय

भएका बुवासँग भेट गराएँ । बुवाले भतिज भनि सम्बोधन गर्दै दिप बहादुर राईको भतिज रहेछ, भन्दै गाउँ जिल्लाको कुराहरु सुन्न चाहनुभयो । पढ्नको लागि एकलै आईपुगे का उनलाई शिक्षा प्रतिको चाहना रहेछ, भन्दै धन्यवाद दिनुभयो । साँझको खाना खाएपछि आराम गर्न दाजुभाई सँगै सुतेका थियौं । बिहान गाडी चढेर बुवासँगै पशुपतिनाथ, गुप्तेश्वरी मन्दिर गए आयौं । बयोवृद्ध भएका लट्ठन शेर बहादुर राइलाई भेटेर आशिर्वाद माग्ने काम गरियो । मैले बिहानको खाना पकाउने काम गरेको थिएँ । त्यो शनिबारको दिन थियो । दिउँसो बुवासँगै रत्नपार्क घुमियो, वीर अस्पताल, रानीपोखरी, घण्टाघर घुमेर बागबजार फर्कियो ।

असार ७ गतेका दिन बागबजारबाट हिँडेर त्रिचन्द्र कलेजनिर् पुगी घण्टाघरको वरिपरि कलेजको एरिया जानकारी दिइयो ।

स्व. कर्ण बहादुर राई

विहानको कमर्सको पढाई सकिएपछि विद्यार्थीहरु बाहिर निस्कदै थिए । आइए.विए., आई.एस.सी.वि.एस.सी. को पढाई सुरुहुदै थियो । कर्ण भाई आई.एस.सी.लागी कक्षा सुरु हुँदा मसँगै अलग भवनमा प्रवेश गर्न जाँदा मेरो साथी चन्द्र कुमार राईसँग भेटी चिनजान गरि साइन्समा भर्ना गर्ने काम गरी फर्केर उनलाई आफ्नै डेरामा आराम गर्न पठाई आफू पढ्न थालियो । ४ वजे पढाई सकिएपछी चन्द्रकुमार राईलाई लिएर बागबजारबाट कर्ण भाइलाई ठमेल तिर पठाएँ । सैनिक ब्योइज होस्टेलमा बस्ने चन्द्रकुमारलाई केही दिन ईन्जिनियर भएका धर्मदेव राईको डेरामा बस्ने सुविधा मागिदिने काम भयो । कर्णले जमदार भएका वाजे कुवेरमान राईको पेन्सन कार्ड लिएर सैनिक ब्योइज होस्टेलमा बस्ने निवेदन पेस गर्न सहयोग दिइ भारतीय दुतावासमा पेस गर्न गएछन । केही दिन पछि भारतीय सैनिक राजदुतावासबाट सैनिक ब्योइज होस्टेलमा बस्ने सुविधा पाई उनी होस्टेलमा बस्न थाले । त्यहाँ भोजपुरका थुप्रै साथीहरूसँग भेट भई सुविधायुक्त कलेजमा पढ्दै गए । धर्मदेव राईको सहयोगले ठमेल स्थित डेरामा बस्न

सुविधा पाएकोले कर्ण बहादुर राई भाग्यमानी
विद्यार्थी भएका थिए ।

२०२७ सालमा दुग्ध विकास संस्थानमा कर्मचारी भर्ना गर्ने सूचना प्रकाशित गोरखापत्रमा छापिएपछि जागिर खान लिखित र अन्तरवार्ता दिने काममा सामेल हुँदा तहमा नियुक्ती पाए । उनी भक्तपुरमा दुग्ध विकास संस्थानमा नियुक्ती भई काम गर्दै जाँदा सरुवा भई सुन्दरीजलमा काम गर्न थाले त्यस वेला दुग्ध विकास सम्बन्धी जानकारी लिनु पूर्व र.प.स. भइदल गई आएर एक रात बास भतिजसँगै बसेका थिए । यहि क्रममा २०३१ सालमा उनको फिलिपिन्समा ट्रेनिङको लागि पठाएका थिए । यसरी विदेशमा काम गर्ने अवसर पनि पाए । फिलिपिन्सबाट फर्केर आउदा उनको चौथो तहमा पदोन्नती पनि भई खुसी भए । २०३२ सालमा विवाह सूर्य कुमारी राईसँग हुन गई सपरिवारसँगै बस्ने व्यवस्था हुन गयो । त्यसपछि कर्ण वहादुर राई विराटनगर दुग्ध विकास संस्थानमा सरुवा भई केही वर्ष सपरिवारसँगै बसेका थिए । त्यसपछि विराटनगरबाट केन्द्रीय कार्यालयमा सरुवा भई काम गर्दा छोराछोरीको बाउ पनि भए । राजधानी सरुवा भई लैनचौरमा आएर पछि पदोन्नती हुँदै पाँचौँ औँ छैटौँ तहमा पुग्दै जादा २०४३ सालमा डेनमार्क पुगेर अवसर पनि पाए । २०४५ सालमा पोखरामा काम गर्न पठाइयो । उनी घर बनाउने सोचमा भएकोले केन्द्रिय कार्यालयमा सरुवा मारी राजधानी आएर सिनामंगलमा घर निर्माण गरे । २०४७ सालमा म किरात ला उपत्येकाको संस्थापक अध्यक्ष भएको बेला उपत्येकामा रहेका राइहरुको घरघरमा तिहारको देउसी भैलो आयोजना गरिएको थियो । त्यसवेला कर्णभाइको घरमा देउसी खेल पाइएको थियो । वुटवलमा २०६१ मा महाशाखा प्रबन्धक भई २०६२ सालसम्म काम गरे । त्यसपछि केन्द्रिय कार्यालयमा सरुवा भई ९ औँ तहमा पुगेपछि शैक्षिक अवकास माग गरि छोराछोरीहरूसँगै बसे । छोरीको विवाह ई. पूर्व कुमार राई ज्वाइसँग भएको थियो । पछि छोरी ज्वाइको घर मुलपानीमा निर्माण गरि बस्न थाले । नातिनीछोरी ग्लोरीया र नातिनी इशान राई पैदा भएर बस्न थाले पछि कागे श्वरी वडा नं. ८ मा ४ तलाको घर बनाई मलाई छिमेकी बनाइ बस्न आइपुगेका थिए साथै छोरीज्वाइको नजिक घर निर्माण गरि बस्न थालेका थिए । यसै विचमा क्यान्सरको विरामी भैइ हस्पीटलबाट आफ्नै घरमा औषधी खादै बस्न लगाएकाले ६/७ महिना पछि ७३ वर्षको उमेरमा उनको निधन हुन गयो । २०२४ सालमा भोजपुरमा भेट भई राजधानीमा आएका उनी सँगै त्रिचन्द्र कलेजमा पढी जागीर खान थालेका कर्ण भाइसँग जागिरबाट रिटायर भएपछि कागेश्वरी मनोहरमा मुलपानीमा बस्ने मलाई नजिकै उनले पनि घर निर्माण गरेकाले छिमेकी तन पाएको मा मलाई खुसी लागेको थियो तर छोटो दिनमा स्वर्गवासी हुदा दुःखद लागेको छ । उनको सम्झना वाचुजेल रहिरहने छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय

बासेलोसमा विमान दुर्घटनामा १४को मृत्यु

एजेन्सी - बाजिलको अमेजनस राज्यमा अस्ति शनिबार एउटा विमान दुर्घटनामा परेको छ । त्यो दुर्घटनामा परी १४ जनाको मृत्यु भएको जनाइएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय समाचार स्रोतका अनुसार उक्त राज्यको राजधानी मनौसबाट करिब ४०० किलोमिटर टाढा रहेको बासेलोसमा विमान दुर्घटना भएको हो । विमान दुर्घटनामा परी मृत्यु हुनेमा अमेरिकी नागरिक पनि रहेको मिडिया रिपोर्टले दाबी गरेको छ ।

अमेजनस राज्यका गभर्नर विल्सन लिमाले सामाजिक सञ्जालमा पोस्ट गर्दै भने, 'शनिवार वारिसलोसमा भएको विमान दुर्घटनामा परी १२ जना यात्रु र दुई चालक दलका सदस्यको मृत्यु भएकोमा गहिरो दुःख लागेको छ । हाम्रा टोलीहरू आवश्यक सहयोग प्रदान गर्न काम गरिरहेका छन् । मृतकका परिवार र आफन्तजनमा मेरो समवेदना र प्रार्थना छ ।'

यसअघि मानौस एरोट्याक्सी एयरलाइन्सले विमान दुर्घटनाको पुष्टि गर्दै घटनाको अनुसन्धान गरिरहेको बताएको थियो तर मृत्यु बारे कुनै जानकारी दिइएको थिएन । एयरलाइन्सले एक विज्ञप्तिमा भनेको छ कि, हामी यस कठिन समयमा दुर्घटनामा ज्यान गुमाउनेहरूको गोपनीयताको सम्मानमा भरोसा गर्दछौं र अनुसन्धान अगाडि बढ्दै जाँदा सबै जानकारी प्रदान गरिनेछ ।

पुटिन र किमले रेडवाइनदेखि राइफलसम्म साटे

एजेन्सी - चार वर्षपछि रूसी राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिन र उत्तर कोरियाका नेता किम जोन उन आमनेसामने भए । पुटिन र किम दुवैले अन्तरिक्ष केन्द्र नियाले । नियाले काम सकेपछि दुवैले रेड वाहन चियस गरे । यस्तो लाग्थ्यो दुवै मुलुक अन्तर्राष्ट्रिय दायराबाट एक्काँदा पनि उत्सव मनाइरहेछन् । यी दुई शासकको भेट अभूत सिकिएको छैन । घराना फक्सुअधि कयमले रूसको प्रविधिमा निर्मित युद्धपोत, हवाई उद्योग, सैन्य इलाका लगायतका क्षेत्रको भ्रमण गर्ने छन् ।

जसै किम जोन उन बख्तरबन्द रेलमा रुसतर्फ अधि बढे पश्चिमा मिडियामा निकै हलचल मच्चिएको थियो। पश्चिमा मिडियालाई उनले अनुमानकै सूचनामा घुमाइरहे। यात्राको ४० घण्टापछि रुसको सुदूरपूर्वमा रहेको अन्तरिक्ष केन्द्रमा किम जोन उत्रिएका थिए।

दुई नेताले व विषयमा कुरा गरे अझै एकिन गर्ने स्थिति छैन । तर उनीहरूले अमेरिकी नेतावनी बारे पक्कै बहस गरेका छन् । किनभने किम जोन न उन जसै उत्तर कोरियाबाट रुस तर्फ अघि बढे उनले हवाईहाउसको जेठा तबानी ब्यहारे । हवाईहाउसले भनेको थियो, 'उत्तर कोरियाले रुसलाई कुनै पनि हतियार प्रदान गरेमा वा सैन्य सम्झौता गरेमा उसले त्यसको मूल्य चुकाउनेछ ।' पुटिन र किममा साफमा कुरा धेरै छन् । दुवै अधिनायकवादी शसक हुन् । उनीहरू शक्ति प्रदर्शनमा रमाउँछन् । यसपटक पनि उनको रुस भ्रमणको अन्तिम नै चर्चा भयो ।

हनु पनि मस्को पुगेपछि उनै किमले पश्चिमालाई देखाउनुका लागि भए पनि मैत्री आदानप्रदान गरेको सन्देश दिए । त्यसका लागि उनले पुटिनसँग सँगै रेडवाइन र शेरी लिए । अनि भ्रातृत्व र मित्रताको सन्देश दिन एक-एकवटा राइफल साटासाट गरे । भूराजनीतिक मञ्चमा निस्कै हलचल मच्चाउन उनी सफल भए । उनको यस भ्रमण र उत्तर कोरिया बारे जानकार सराह सोन भन्छन्, 'किमले जोन उनले रुस भ्रमण गरेर भूराजनीतिक मञ्चमा हलचल ल्याए । उसको सामर्थ्यभन्दा बढी नै चर्चा भइरह्यो ।' यो भ्रमणको स्वार्थ बारे सोन भन्छन्, 'अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबन्ध कडा रहेको अवस्थामा उत्तर कोरियालाई रूसले आम्दानीको बाटो दिँदैछ । किम जोन उन विषयको ध्यान आकृष्ट गर्न सक्ने नेता हुन् भन्ने पुष्टि पनि गर्ने खोजिँदैछ ।' दुई नेताको भेट हुनु एक घण्टा अघि प्योङयाङबाट दुई वटा ब्यालेस्टिक मिसाइल प्रहार भएका थियो । प्योङयाङले पहिलोपटक आफ्नो नेता मुलुक बाहिर रद्दवा हतियार पड्काएको हो । सम्भवतः भेटको खुशी र सम्झौतामा आशावादी हुँदै त्यसको सम्मान स्वरूप परीक्षण भएको होन सक्छ । तर दुई मुलुक बिच हुने भनिएको सम्झौता वास्तविक हो वा हल्ला मात्रै हो भन्ने यकिन गर्ने स्थिति छैन । 'यो भ्रमण पश्चिमालाई त्रास राख्न र बन्द कोठामा सम्झौताको उद्देश्यले भएको हो,' उत्तर कोरियाली सैन्य मामिलाका अनुसन्धानकर्ता फिडोर त्रेतिस्की भन्छन्, दुई मुलुक बिच सम्झौता भएको अवस्थामा युक्रैनमा रूसले थप घमासान आक्रमण गर्ने त्रास पश्चिमाको छ । तर अहिलेसम्मको परिस्थिति हेर्दा यस्तो लाग्छ दुवै मुलुक सम्झौताका विषयलाई गोप्य राख्दै पश्चिमाहरूलाई त्रासदीमा राख्दछन् । नै पथ्यमा के भयो कसैलाई पत्तो छैन ।

सतहको विश्लेषण गर्दा खाद्य तथा हतियार सम्बन्धी कुनै सम्झौता गरेको छैनन । उत्तर कोरियाले अन्तरिक्ष तथा भू-उपग्रहको क्षेत्रमा हात हाल्न खोजेको छ र रूसले त्यसलाई सहयोग पुर्याउँदैछ । सम्झौतालाई गुमराह राख्ने र सतहमा अझै विषयको प्रचारका लागि पनि दुई नेताले भ्रमणको क्षेत्र अन्तरिक्ष केन्द्र ताकेको विश्लेषण भइरहेको छ । प्योङयाङले अन्तरिक्ष र भूउपग्रह प्रविधिमा यसै वर्ष दुई पटक अन्तरक्रिया प्राप्त गरेको छ ।

उसको प्रविधि रूसको तुलनामा दशकपछि छ । रूसले भूप्रग्रहमा प्रविधिमा सहयोग पुर्‍याएको खण्डमा आफ्ना दुश्मनलाई नियान्त संहज हुने उता कोरियाको अपेक्षा छ । मस्कोले उत्तर कोरियाको आणविक प्रविधिलाई अत्यधुनिक बनाउन पनि सहयोग गर्न चाहेको थियो । यस बारे राष्ट्रसंघको सुरुआत परिषदले बारम्बार निन्दना गर्दै आएको छ ।

‘प्योड्याड र मस्कोलाई नजिकबाट नियाल्दै उपयुक्त कदम चाल्ने बेला आइसकेको छ । पुटिनले राष्ट्र संधीय सुरक्षा परिषद माथि चुनौती दिनेने काम गरेको अवस्थामा रुस माथि पनि कडा कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ । प्राध्यापक इस्लेले भनेका छन् ।पुटिनले यूक्रेनलाई हतियार दिएर सहयोग गर्ने सिओललाई तर्साउनका लागि समेत यो कदम चालेको हुन सक्ने विश्लेषण भइरहेको छ । ‘सिओलले यूक्रेनलाई हतियार उपलब्ध गराइराखे को अवस्थामा सिओल तथा पश्चिमा गठबन्धनसँग जुध्नका लागि उत्तर कोरियालाई आफूले सैन्य प्रविधिको सहयोग गर्ने सन्देश पुटिनले दिन चाहेका छन्,’ त्रितेस्किले भने ।

दुई नेताले आफ्नो हाउभाउले पश्चिमा र त्यसका गठबन्धनलाई तर्साउन सफल भएको विश्लेषक त्रितेस्की बताउँछन् । 'पुटिनले रूसले किमलाई उच्च प्राथमिकता दिएको विश्वस्त बनाएका छन् ।

दुवै आफ्नो स्वार्थपूर्तीका लागि केन्द्रित छन् । दुवै नेता छलको प्रयोग गर्न माहिर छन् त्यसैले उनीहरूको शब्द र हाउभाउ भन्दा पनि उनीहरूको ठोस कार्य औल्याउन आवश्यकता छ,' उनी भन्छन् ।

[illegible]

ललितपुर - ताम्रकार खाँचो औल्याएको हुन् । समाजले ललितपुरको संस्कृति, समाजका अध्यक्ष विनोद सम्पदा संरक्षण गर्दै नेवा: ताम्रकारले दलीय आस्था, थरका समुदायको समग्र हकहितका हिस्साबले फरक फरक भएपनि लागि जातीय समाजहरुबीच समग्र नेवा: समुदायको एकता र हकहितका लागि जातीय एकाको खाँचोलाई औल्याएको समाजहरुबीच आपसी सहकार्य छ ।

शनिवार जावलाखेलिस्थित र समन्वय गर्दै जानुपर्नेमा जोड श्री उग्रचण्डीमाई मन्दिर दिएका थिए । ललितपुरका ने परिसरमा ताम्रकार कुलदेवता वाः समुदायभित्र रहेका विभिन्न परिसरमा सम्पन्न समाजको २५ जातीय समाज सहअस्तित्व र औ सामूहिक भेला तथा १७ औ समानताको जागत अधिकार वार्षिक सभाका वक्ताहरुले सो नभएसम्म सामूहिक लक्ष्य प्राप्त

गर्न सवदेन । ' अध्यक्ष ताप्रकारले
भने 'कुनै समाजको जनसंख्या
धेरै होला, कसैको कम होला ।
संगठनको आकार, जातीय
जनसंख्या बढी र कम भएपनि
सामूहिक हितका लागि मिलेर
काम गर्नुपर्ने र क्षमता अभिवृद्धि
गर्दै अघि बढाउनुपर्दछ । यसैमा
सबैको हित रहेको छ ।'

ललितपुरका २१ वटा जातीय समाजहरु अटाउने गरी स्थापना गरिएको यल नेवाः समाज जातीय समाजहरु एक ठाउँमा बसेर नेवाः समुदायको हित र ललितपुरको समग्र विकासको लागि काम गर्न स्थापना गरिएको जनाउँदै अध्यक्ष ताम्रकारले भने 'ताम्रकार समाज यही संस्थाको संस्थागत विकासमा प्रतिबद्ध रहेको छ । सामूहिक भावलाई अक्षुण्ण राख्नु नै सबैको दायित्व हो ।'

सो अवसरमा यल नेवाः समाजका संयोजक कृष्णदास कमाचार्यले यल नेवाः समाज जातीय समाजहरुबीचको

सामूहिक भावनाको ठोस अभिव्यक्त रहेको बताउँदै यसलाई हर्काउन सबैको साथ र सहयोग मिल्ने अपेक्षा गरे । संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा आफ्नो सरोकार देखाउन सबै मिलेर जानुपर्ने पनि उनले बताए ।

सो समारोहको उद्घाटन गर्दै वाग्मती प्रदेशका उद्योग, वाणिज्य, भूमी तथा प्रशासन मन्त्री रामकृष्ण चित्रकारले ललितपुरका सबै जातीय समाज एकताबद्ध भई सक्रिय हुनुपर्नेमा जोड दिँदै त्यस कार्यमा प्रदेश सरकारले आवश्यक सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे। सरकारसँग आफ्नो सरोकार देखाउँदा फुटेर नभई मिलेर अघि बढ्न पनि उनले सल्लाह दिए। सो अवसरमा ललितपुर महानगरपालिका मेयर चिरिबाबु महर्जनले जातीय समाजको क्रियाशीलताका लागि महानगरपालिका सदैव सहयोगी रहने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे।

“मातृभाषाको उन्नति नगर्ने जातिको पतन र विनाश हुन धेरैबेर लाग्दैन ।”
- बाल गंगाधर तिलक

“नारी मात्र पुरुषको पत्नी होइनन्, उनी राजनीतिक नेता, कार्यकर्ता पनि हुन् ।”
- क्रुप्सकाया

सम्पादकीय

अझ प्रगाढ र सुमधुर बन्न संकोस्

अमेरिकाको न्यूयोर्कस्थित संयुक्त राष्ट्र संघीय महासभालाई सम्बोधन गर्ने कार्यक्रम सहित अति नजिकको छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनसमेतको भ्रमणका लागि संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको प्रस्थान भईसकेको छ । आज १८ सेप्टेम्बरदेखि २६ अर्थात् एक असोजदेखि नौ असोजसम्म सञ्चालन हुने संयुक्त राष्ट्र संघको ७८ औं महासभामा प्रधानमन्त्री प्रचण्डले भाग लिँदैछन् । करिब नौ दिन सम्म सञ्चालन हुने महासभामा प्रधानमन्त्री प्रचण्ड सहभागी भई सम्बोधन गरे पश्चात पाँच असोज तदनुसार २२ सेप्टेम्बरको दिन उत्तरी छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनको औपचारिक भ्रमण गर्ने कार्यक्रम तय भएको छ । यसरी एकैचोटी दुई फरक राष्ट्रहरूको भ्रमणमा निस्केका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको यो भ्रमणलाई महत्वका साथ हेरिएको छ । एक ठाउँको सम्बोधन र भ्रमणलाई जसरी महत्वपूर्ण रूपमा हेरिएको छ, त्यसरी नै कामयाबी र फलदायी हुने नहुने विषय चाहिँ प्रतीक्षा नै गर्नु पर्ने भएको छ । यद्यपि यी दुई ठाउँको फरक विषयमा हुने भ्रमण भएपनि त्यति कै महत्वपूर्ण मानिएको छ । अलिक वही नजिकको छिमेकी मित्र राष्ट्र चीनको भ्रमण अझ महत्वपूर्ण हुने अपेक्षा राख्न सकिन्छ । नेपालले संयुक्त राष्ट्र संघको महासभामा विगतमा भै आफ्नो धारणा राख्दा विश्व सामु सशक्त र बलियो प्रभाव पार्ने गरी राख्नु समयोचित हुनेछ । नकि, त्यो सम्बोधन एउटा औपचारिकतामा मात्र सीमित हुन नसकोस् । जसलाई संसारका देशहरूले महसुस गर्न लायक होस् भन्ने अपेक्षा रहेको छ । यस प्रसंगमा नेपालले भयावह रूपमा व्यहोर्न परेको व्यापार, जलवायु परिवर्तनको असर लगायत बारे विश्वका राष्ट्रहरूलाई वास्तविक तवरबाट बुझाउन सक्नु पर्दछ । ताकि प्रधानमन्त्री प्रचण्डले संघीय संसदमा राष्ट्र संघीय महासभाको एक दर्जन कार्यक्रममा सहभागी हुने जानकारी गराएको औचित्यसमेत पूरा हुन सकोस् । आमनागरिकको चाहना पनि त्यही हो । उक्त महासभामा सहभागी भए पश्चात् उत्तरी क्षेत्रको अति निकट मित्र राष्ट्र चीनको भ्रमण गर्ने क्रममा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले मूलतः अविश्वास र निकटतालाई मजबुत बनाउँदै परिणाममुखी उपलब्धि हासिल गर्न सक्ने वातावरण तय गर्नु जरुरी रहेको देखिन्छ । चीनको भ्रमण दुवै देशका लागि फलदायी हुनका साथै अत्यन्तै महत्वपूर्ण भएको प्रमाणित हुन सकोस् भन्ने आमामगरिकको धारणा रहेको छ । यस क्रममा चीनले विगतमा जसरी छिमेकी राष्ट्रको नाताले दिने भनेको सेवा-सुविधा बारे सहमति अनि आशवासन स्वरूप चिनियाँ नाकाहरू नेपालका लागि सहज हुन नसक्नु, बल्लतल्ल कोदारी नाका खुल्ला भए पनि रसुवागढी नाका छिमेकी देशले प्रयोग गर्ने वातावरण नबन्नु, अरु नाकाहरू अझै बन्द रहनु, चीनको सामान निर्बाध ने पाल आउन पाउनु तर नेपालको सामान चीन जान असहज हुनु जस्ता विषयमा निश्चय पनि छलफल गरी निश्कर्षमा पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

यसका लागि भ्रमण टोलीका नेता प्रधानमन्त्री प्रचण्डले पक्कै पनि एक असल र निकट छिमेकी राष्ट्रको नाताले परिणाममुखी भ्रमण बनाउनेमा आशा गर्न सकिन्छ । यसै सिलसिलामा चिनियाँ प्रधानमन्त्री लि नेपाल भ्रमणमा आएको बेला सहयोगको रूपमा निर्माण गरिने भनिएका योजना संचालनका अलावा चीनले अधि सारेको बेल् एण्ड रोड इनिशिएटिभ (विआरआई) का लागि ने पालले सहमति जनाए पनि कार्यारम्भ हुन सकिरहेको छैन । त्यस तर्फ पनि भ्रमणले उपलब्धि हासिल गर्न सक्ने जनअपेक्षा रहेको छ । जसका लागि भ्रमण टोलीले एक असल छिमेकी राष्ट्रलाई विश्वासमा लिँदै अति महत्वको विषय नेपालको अस्मितासँग जोडिएको भूभाग कालापानी, लिपुलेक र लिम्पियाधुरालाई इण्डियाको नक्सामा पार्नु जस्ता गम्भीर विषयमा खुलेर कुरा उठाउन सक्नु पर्ने आमनागरिकको सुभाब छ । यसले दुई देश बिचको मित्रता अझ प्रगाढ अनि समधुर बन्दै अधि बढ्न सक्नेछ ।

नेपाल आर्मी, इण्डियन आर्मी, ब्रिटिस आर्मी, सिंगापुर प्रहरीलगायत विभिन्न शारीरिक फिटनेशको लागि हामीलाई सम्झनुहोस् ।

MASTER RAJESH RAI
Owner/Training Director

GURKHA FITNESS & EDUCATION CENTRE

Seti Badh Marga Deep-16, Pokhara

+ 977 - 61 - 442292, 442293
+ 977 9803370473

E-mail : rajrajesh56@yahoo.co.uk
www.facebook.com/gurkhatraining

वीपीको सम्भना : प्रजातान्त्रिक समाजवाद कांग्रेस र कम्युनिष्ट दुवैको निर्विकल्प सिद्धान्त किन नबन्ने ?

भैपरराज पोखरेल
वीपीको ११० औं जन्मजयन्तीको अवसर पारेर कांग्रेसले वीपी साहित्य महोत्सव आयोजना गरिरहेको छ । यो महोत्सवमा वीपीको साहित्यका बारेमा छलफल, बहस, विमर्श मात्रै नभएर उनका राजनीतिक, आर्थिक र परराष्ट्रसम्बन्धी विचारहरूमाथि पनि बहस हुने बताइएको छ । यसले यो महोत्सवको महत्व र गरिमा अझ बढ्न गएको छ । वीपी मूर्धन्य साहित्यकार त हुँदै हुन्, उनैको भनाइमा छार्यावादी अर्थात् रोमान्टिक धारालाई सशक्त गति दिने साहित्यकारमा उनको नाम माथिल्लो कोटीमा आउँछ ।

उनी नेपालका राजनेताका रूपमा स्थापित भएकाले प्रजातान्त्रिक नीति मात्रै होइन प्रजातन्त्रलाई आमजनताको जीवनचर्यामा ढाल्नुपर्छ र ढाल्न सकिन्छ भन्ने कुरा पनि अगाडि सारेका छन् । ने पालजस्तो राष्ट्रले कस्तो परराष्ट्र नीति अवलम्बन गर्ने भन्ने कुरा पनि उनका महत्वपूर्ण छन् । यी सबै कुरा साहित्यकार, चिन्तक, लेखक, पत्रकार तथा आम जनसमुदायले थाहा पाउने, बहस, विश्लेषण, मनन तथा कार्यान्वयनको परिवेश केलान पाउनु अत्यन्तै राम्रो कुरा हो । यी सबै कुराको महत्व त छ नै यस भन्दा पनि ठूलो महत्वपूर्ण कुरा वीपीको समाजवादी अवधारणा तथा चिन्तनको अहिले के सान्दर्भिकता छ ? उनको समाजवाद लागू गर्नु नसकिने अवस्थामा पुगेको हो कि ने पालका सबै कम्युनिष्ट शक्तिको पनि त्यही बाटो बल्ने अवस्था आएको छ त्यसमा विसद बहस हुनु जरुरी छ । यो बहस काठमाडौँमा मात्रै होइन देशका सबै कुनाकाप्चासम्म पनि पुग्न अति आवश्यक देखिएको छ ।

कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवाले कार्यक्रम उद्घाटनका क्रममा कांग्रेस वीपीको सिद्धान्त अनुसार अगाडि बढेको बताए । कांग्रेसले अवश्य पनि वीपीले अगाडि सारेको प्रजातान्त्रिक शासनपद्धति आफ्नो राजनीतिक सिद्धान्तको मूल मानेको छ । पार्टीलाई पनि जसरी भए पनि पढाउँदै हिँडाउन बाध्य छ । उच्च नेतृत्वले केन्द्रीय कार्यसमितिका निर्णय लागू गर्न चासो नदिए पनि छलफल, बहस हुन्छ, नेतृत्वको खुलेर विरोध पनि हुने गरेको छ ।

अर्को, कांग्रेसले वीपीले अगाडि सारेको प्रजातान्त्रिक समाजवादलाई पनि आफ्नो आर्थिक सिद्धान्तमा उल्लेख गर्न छाडेको छैन । यी कुराले वीपीका सिद्धान्त अनुसार नै कांग्रेस अधि बढेको भन्न कुरै लाग्ला । कांग्रेसको उच्च नेतृत्व पार्टीभित्रका सबै नेता कार्यकर्ताले महसुस गर्ने गरी कुरा जनमानसको जीवनचर्यासम्म पुग्ने गरी प्रजातन्त्रको अभ्यास गर्न भने डरलाग्दो गरी चुकेको छ । यी कुरा यति नै । अहिले कांग्रेस, एमाले,

माओवादी तथा अन्य दलका कारण नेपालको अर्थतन्त्र क्रान्तिक पुँजीवाद तथा दलालीकरणमा चुर्लुम्म डुब्न पुगेको अवस्थामा वीपीको समाजवाद कतिको सान्दर्भिक होला ? यो विषयमा महोत्सवमा विशद छलफल हुनु अति आवश्यक छ ।

कांग्रेसले वीपीको प्रजातान्त्रिक समाजवाद भनिरहने, सिद्धान्तको चुरो मा राख्ने, एमालेले मदन भण्डारीको जनताको बहुदलीय जनवादलाई मुख्य सिद्धान्त मान्ने, माओवादीले एक्काइसौं शताब्दीको जनवाद भन्ने, संविधानमा पनि समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र उल्लेख गर्ने तर यी सबै दलका सरकारले क्रान्तिक पुँजीवाद तथा दलालीकरणबाट जे लिएको अर्थतन्त्र चलाउन भरमग्दुर प्रयास गर्दै आएका छन् । दलहरूको यो द्वेष चरित्रले देशलाई नै खोक्रो बनाउँदै लगेको छ । यति मात्रै होइन यी दलका शीर्ष नेतृत्व र उनका परिवार तथा उनको राजनीतिक घेरा र उनका परिवारका सदस्यहरू सबै तस्करी एवं दलालीकरणमा प्रत्यक्ष संलग्न रहेको स्पष्ट देखिँदै आएको छ । यो अवस्थामा आस्थावान् तथा इमान्दार नेता, कार्यकर्ता, त्यस्तै खालका लेखक, साहित्यकार तथा अन्य प्रबुद्ध बग्ले वीपीको प्रजातान्त्रिक समाजवादमा विसद बहस, विश्लेषण, छलफल चलाउनु खुसीको कुरा हो । सबै पक्ष गम्भीर भएर व्याख्या विश्लेषण गर्ने हो भने अहिलेको अवस्थामा पनि वीपीको प्रजातान्त्रिक समाजवाद लागू गर्न सकिन्छ । अर्को, कुरा अहिलेको जनताको अवस्थालाई हेर्दा पनि प्रजातान्त्रिक समाजवाद लागू नगरी नहुने अवस्था छ ।

वीपीले अगाडि सारेको प्रजातान्त्रिक समाजवाद कांग्रेसले आफ्नो माने पनि अहिलेको बदलिँदो विश्व परिवेशमा कम्युनिष्टको सबैभन्दा सान्दर्भिक सिद्धान्त बन्नुपर्ने हो । अहिले संसारका कम्युनिष्ट देशको अवस्था र अन्य आर्थिक तथा विकासको गति एवं राजनीतिक अवस्थालाई हेर्दा पनि कम्युनिष्ट शक्तिले उल्लेख गर्ने परम्परागत जनवाद, समाजवाद नेपालमा लागू गर्न सकिँदैन । चीन, भियतनाम, जर्मनी, रसिया, दक्षिण अमेरिकी देशहरू तथा अन्य कम्युनिष्ट राष्ट्रहरूले अर्थतन्त्रलाई पूर्ण रूपमा पूँजीवादमा परिणत गरिसकेका छन् । उनीहरूले त्यसैबाट दिन दुगुना रात चौगुना प्रगति गरिरहेका छन् ।

नेपालजस्तो पूर्वाधारको कमी, एकातिर स्रोतसाधनको कमी अर्कातिर भएको पनि उपयोग गर्न नसकेको राष्ट्रमा पूँजीवादका मूल्यमान्यतामा आधारित पूँजीवाद चलेको भए पनि देशले कोल्टे फेर्नुपर्ने । प्रजातान्त्रिक समाजवाद चलेको भए त जनताको मुहार नै अर्कै हुन्थ्यो । त्यसो हुनुको साटो प्रजातान्त्रिक दल कांग्रेस तथा

कम्युनिष्ट दलका नीति समाजवाद हुने तिनका शीर्ष नेताहरू दलालीकरणका मुख्य स्रोत व्यक्ति बन्न जानाले अहिलेको अर्थतन्त्रलाई कसरी बाटोमा ल्याउने ? कसले ल्याइदिने ? यो डरलाग्दो अवस्था सिर्जना भएको छ ।

एमालेका तत्कालीन महासचिव मदन भण्डारीले जनताको बहुदलीय जनवाद ल्याइदिएकाले नेपालका कम्युनिष्ट शक्तिहरूको अस्तित्व जागियो । उनको सिद्धान्त परम्परागत जनवाद, समाजवाद होइन, सामाजिक द्वन्द्व होइन तथा अर्थतन्त्र, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा अन्य स्रोतसाधनको वितरण तल्लो तहका जनताको जीवनस्तर उठाउने खालको हो । बहुदलीयता, आवधिक निर्वाचन र लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली हो । यी सबै प्रजातान्त्रिक समाजवाद आधार हुन् । एमालेले जनताको बहुदलीय जनवाद शब्दलाई मात्रै घोकेर आएको छ, एनजीओकरण हुँदै समग्र शासन संयन्त्र र अर्थतन्त्रलाई दलालीकरणमा परिणत गर्न लागिरेको छ । माओवादीको कुरा भन्नु खतरनाक छ । सबैभन्दा क्रान्तिकारी भन्दै १० वर्ष विद्रोही युद्ध लडेको दलका शीर्ष नेतृत्वले शान्ति प्रक्रियामा आएपछि, सबै क्षेत्रको दलालीकरण बढाउनमा सबै शक्ति लगायो । पछिल्लो समय जनार्दन शर्माको बजेटदेखि सुन तस्करीका घटनाले यसका नेताहरूको अनुहार डरलाग्दो गरी उदागियो ।

नेपाललाई अस्तित्वपूर्ण अवस्थामा लैजाने हो भने दलहरूका इमान्दार नेताहरू प्रजातान्त्रिक समाजवादमा सहमति गरेर अगाडि जान सक्नुपर्छ । दलहरूका शीर्ष नेतृत्वले त यसलाई स्वीकार्ने नै छैन तर निरन्तर लाग्ने हो भने अर्कै पनि सम्भव छ । अहिले पनि प्रजातान्त्रिक समाजवाद सम्भव छ । अहिले तय गरिएका संरचना, संयन्त्र र नीतिलाई कार्यान्वयन गर्न लाग्ने हो भने पनि यसको सुरुवात गर्न सकिन्छ । अहिलेको सार्वजनिक शिक्षा संयन्त्र काम नलाग्ने अवस्थामा छ । मन्त्रालय, विभाग, प्रदेश जिल्ला तथा स्थानीय तहसम्म गम्भीर भइदिने हो र सरकारी तलब खाएका शिक्षकलाई परिणाम दिनेपनि अवस्थामा पुर्याउने हो भने विपन्न वर्गको शिक्षा स्थिति माथि उठ्छ । त्यसको परिणाम आर्थिक अवस्था बलियो बन्न मद्दत पुग्छ ।

अर्को, सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवाको अवस्थालाई पनि सरकारले तोके अनुसार गाउँगाउँसम्म दरबन्दी अनुसारका चिकित्सक खटाउने र भनसुनबाट सरुवा गराएर शहर आउने बाटो बन्द गर्ने, उपकरण दुरुस्त राख्ने तथा निःशुल्क उपलब्ध गराउने भनिएका औषधि उपलब्ध गराउने हो भने पनि विपन्नको जीवनमा परिवर्तन आउँछ । विभिन्न क्षेत्रका सरकारी जागिरदारका लागि

शहरमा अनेकौं रुपका सुविधाजनक अस्पताल बनाउन रोकेर जनताका लागि पायक हेरी ठूला अस्पताल बनाएर गरिवलाई उपचार सुविधा दिँदा उनीहरूको अनिश्चित भविष्यमा केही भए पनि सुधार हुन्छ । अर्को, स्वास्थ्य बीमालाई सरल र व्यवस्थित बनाएर सबै जनतालाई निःशुल्क स्वास्थ्य सुविधा दिन सकिन्छ । अहिले ग्रामीण क्षेत्रबाट कृषकहरू पलायन हुने क्रम बढिरहेको छ ।

यसको कारण सिँचाइको सुविधा छैन, यन्त्रको प्रयोग गर्न सक्ने अवस्था छैन, रोग कीरा लाग्दा उपचार छैन, समयमा मल पाइन्न, उत्पादन बढी भए उचित मूल्यमा बेच्न सकिँदैन । अर्को, कृषि प्राविधिकहरूले कृषकको सहयोगका लागि हरसमय खट्नुको सट्टा घरेबसेर सरकारी सुविधा लिने गरेका छन् । तिनीहरूलाई जे काम गर्नुपर्ने हो त्यसमा पूर्ण रूपमा खटाउन सक्ने हो भने पनि विपन्न कृषकको दुःख हट्छ । जमिन बाँभो रहन्छ । अहिले युवाहरू कामका लागि विदेश जाने क्रम बढिरहेको छ । कामका लागि जाने युवमा आर्थिक कारणले राम्रो शिक्षा नपाएका बढी छन् । तिनीहरू अदक्ष कामदारका रूपमा विदेश जाँदा उनीहरूको कमाइ अत्यन्तै न्यून छ भने सबैभन्दा जोखिमयुक्त बाध्य छन् ।

उनीहरूका लागि सीटीईभीटी वा त्यस्तै संस्थामा निःशुल्क खाने, बस्ने सुविधासहित छोटो समयका प्राविधिक तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्छ । सरकारले सीटीईभीटीलाई त्यसैमा प्रयोग गर्न सक्छ । यी काम हुने हो भने विपन्नको जीवनस्तर उठ्न सक्छ । यसबाट प्रजातान्त्रिक समाजवादको जग बसाल्न सकिन्छ । अन्य भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने, सार्वजनिक प्रशासन संयन्त्र चुस्त र जनमुखी बनाउने । वैकहरू गरिव मैत्री बनाउने र मिटरब्याजी हतोत्साहित गर्नेदेखि अन्य कामहरू गर्दै जान सकिन्छ । यो अवस्था सामान्य सोच र इमान्दारिता हुने हो भने पनि सजिलै गर्न सकिन्छ ।

यी कुरा कम्युनिष्ट सरकारहरूले गर्न सक्छन्, कांग्रेसको सरकार वा ऊ संलग्न सरकारले गर्न सक्छ र गराउन बाध्य पार्न सकिन्छ । होइन भने यस्ता साहित्यिक महोत्सवमा वीपीको जति प्रशंसा गरे पनि जे जस्ता बहस चलाए पनि त्यसको कुनै अर्थ रहने छैन । कम्युनिष्ट शीर्ष नेताहरू केपी ओलीले समाजवादको सुरुवात गरे भने, प्रचण्डले समाजवादका लागि काम गर्दै छु भन्दैछन् तर अवस्था दलालीकरण र तस्करी बढिरहेको छ । शेरबहादुर देउवा सरकार पनि यही भैसोमा रुमलिल्यो । उनका वरिपरिका नेताहरूले पनि त्यसैको मलजल गर्दैछन् । - नेपालबहसबाट

पाठक मन्थन

सत्य-तथ्य समाचारको अपेक्षा

श्रीसम्पादकज्यू,
नेपाली संचार जगतमासमेत एउटै सोच, शासनाधिकार शैलीको विकास र समृद्धि बिच सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबार भने एक समानता, समानुपातिक समावेशी आपसी सद्भाव, सहिष्णुताका साथै राज्यको हरेक संयन्त्रमा विगत देखि करिब वर्तमान अवस्था सम्ममासमेत एकल जाति, भाषी, धर्म, संस्कृति, संस्कार परम्पराले गाँउँदै आएको कार्यशैली, नीति, नियम र पद्धतिको प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष तवरबाट विरोध स्वरूप सत्य तथ्य समाचार सार्वजनिक गर्दै आएको छ । सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारको त्यस प्रकारका कार्यशैली, कार्य पद्धति प्रति हामी शुभचिन्तक, ग्राहक, पाठक, सबै सबै गौरवको अनुभूति गरिरहेको छौं । यस्तो अवस्थामा पुर्‍याउने त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारको समस्त टिमप्रति हामी हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं । त्यसैगरी अखबारको टिमले विगत, वर्तमान जस्तै भविष्यसम्म नै आफ्नो धर्मलाई आत्मसात् गर्दै देश अनि देशवासीको पक्षमा कलमको निब गाड्न सक्नु हुनेमा हामी सम्पूर्ण ग्राहक, पाठक, शुभ-चिन्तक पूर्ण विश्वस्त छौं । यही हाम्रो विश्वास, सद्भाव, सिद्ध्यलाई सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारले शिरोपर गर्दै पत्रकारिताको धर्म निर्वाह गर्नेमा हामी आशावादी रहेको अवगत गराउदछौं । जसको निम्ति सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक अखबारको पूर्ण टिमले देश र देशवासीको सत्य-तथ्य वस्तुस्थितिको बारे सदैव जानकारी गराउँदै जाने अपेक्षा गरेका छौं, धन्यवाद !

- अगम सिंह चाम्लिङ - रतन्छा, खोटाङ, कुमारासिंह कुलुङ, महाकुलुङ-५, सोलुखुम्बु, खगेन्द्र तामाङ - हेटौडा, मकवानपुर जगतराम आलेमगर, मन्थली-२, रामेछाप -

निरन्तर अधि बढ्न सकोस्

श्री सम्पादकज्यू
हामी त्यस सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाको नारी पाठकको रूपमा संलग्न भएको भण्डे ९ वर्ष भइसकेको जानकारी गराउँदै यो सम्बन्ध जीवनपर्यन्त रहन सकोस् भन्ने शुभेच्छा व्यक्त गर्न चाहन्छौं । खै, के कारणले हो, कुन्नि ! हामी सबै जनाले सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकासँग मित्रता गाँस्दै आएका रहेछौं, त्यसमा पनि एउटै समय रहेछ । यद्यपि हामी मध्ये कसैले चाहिँ सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिका विशेषगरी समाजमा उपेक्षित र अपहेलित भएर रहेका नारी जगत्को विषयमा कुरा उठाउने र तिनको शिक्षा, चेतनासँगै समाजले हेर्ने दृष्टिकोण पारिवर्तन हुनका साथै नारीहरूले पनि आत्मविश्वास र बलसँगै घर-परिवार, समाज, राष्ट्र मै अधि बढ्न शिक्षामा जोड दिँदै चेतनाको अभिवृद्धि गर्न सक्नु पर्ने सुभाब रुपी लेख, रचनाका अलावा विविध खाले पाठ्य सामग्रीहरू प्रकाशित गर्दै आएको हुनाले पनि हुन सक्छ भन्ने हामी सबैले अनुभूति गरेका छौं । त्यसका लागि लामो समयदेखि नेपाली पत्रकारिता जगत् माभ्र सु-स्पष्ट अवधारणा सहित निष्पक्ष, निर्भिक तवरबाट आफ्नो प्रकाशन, सम्पादन कार्यलाई भण्डै तीन दशक भन्दा बढी समयदेखि सक्रिय रहँदै आएकोमा सुम्निमा राष्ट्रिय साप्ताहिक पत्रिकाका सम्पूर्ण टिमलाई हार्दिक धन्यवाद सहित अझै परिरस्कृत, परिमार्जित सँगै समयानुकूल उपपीडनका आवाजहरूलाई निरन्तर अधि बढाउन सक्षम रहन सकोस् भन्ने पनि शुभेच्छा व्यक्त गर्दछौं ।

- कमला थेबे-फेदेम, पाँचथर, खानुमा बान्तवा-सिन्नाङ, भोजपुर, गोमा गुरुङ- खाँदवारी-७, संखुवासभा, जयन्तीमाला शाक्य, धरान-०३, सुनसरी, शाशिकला धिमाल, मंगलबारे, मोरङ ।

विश्व शक्ति बन्ने दिशामा अग्रसर भारत

श्रीमन नारायण विश्वका शक्तिशाली राष्ट्रको समूह जी-२० को १८ औं शिखर सम्मेलन भारतको राजधानी नयाँ दिल्लीमा भर्खरै सम्पन्न भएको छ। रुस र चीन जस्ता देशको अनुपस्थितिका कारण यस सम्मेलनको सफलतालाई लिएर अने कौं आशंका व्यक्त भइरहेका थिए। रुस-युक्रेन युद्धका कारण अमेरिका लगायतका पश्चिमे ली देशको भूमिकाका कारण पनि नयाँ दिल्ली सम्मेलनको सफलतामाथि आशंका व्यक्त गरिन्थ्यो तर भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको कुशल नेतृत्व क्षमता, दूरदर्शिता, लोकप्रियता र पुरै विश्वलाई विश्वासमा लिएर अगाडि बढ्ने अभूतपूर्व नेतृत्व क्षमताका कारण जी-२० को नयाँ दिल्ली शिखर सम्मेलन पूर्णतः सफल साबित भएको छ। अमेरिका, रुस, भारत र चीनको सहमतिबाट कुनै घोषणा पत्र जारी हुनुलाई आश्चर्य नै मानिन्छ तर नयाँ दिल्ली सम्मेलनले यो कठिन र असम्भव कार्यलाई पनि सफल बनाएको छ। जी-२० को शिखरसम्मेलन भारतलाई विश्व राजनीतिक मञ्चको प्रमुख शक्तिको रूपमा स्थापित गरेको छ। अफ्रिकी युनियनलाई जी-२० को स्थायी सदस्य बनाउने भारतीय प्रधानमन्त्री मोदीको निर्णयले ग्लोबल साउथको प्रमुख नेतृत्वको रूपमा पनि उनलाई स्थापित गरेको छ। सम्मेलनमा भाग लिन आएका विश्वका प्रमुख शक्ति राष्ट्रका नेताहरुले भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी र भारतको सफल आतिथ्यको निकै प्रशंसा गरे।

सम्मेलन समापनको अवसरमा भारतका प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले संयुक्त राष्ट्र संघमा सुधारको आवश्यकता औल्याउँदै विश्वलाई अपेक्षाकृत राम्रो भविष्यको दिशामा लैजाँन र विश्वको व्यवस्था पनि वास्तविकता अनुसारको हुनुपर्ने औल्याउँदै जुन व्यक्ति र संस्था समयको माग अनुसार आफूमा परिवर्तन ल्याउन सक्दैन, त्यो आफै सिद्धिने प्रकृतिको शाश्वत नियमको स्मरण पनि गराए।

हाल प्रत्येक वैश्विक संस्थाले आफ्नो प्रासंगीतालाई साबित गर्न र बढाउन समय सापेक्ष सुधारलाई आत्मसाथ गर्नुपर्ने बताए साथै अफ्रिकी युनियनलाई जी-२० को सदस्य बनाउने आफ्नो निर्णय पनि यसैको प्रमाण रहेको विचार राखे। ५१ सदस्य हुँदा पनि ५ स्थायी सदस्य र दुई सय सदस्य हुँदा पनि ५ स्थायी सदस्य नै रहनु उचित नभएको भन्दै यसमा सुधारको माग पनि गरे।

जी-२० को नयाँ दिल्ली शिखर सम्मेलनको सफल आयोजनापछि यसमा सहभागी हुन आएका विश्वका नेताले

ताले भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीद्वारा अधि सारिएका ‘एक पृथ्वी, एक परिवार’ र एक भविष्यको नारालाई पनि समय सापेक्ष, सार्थक र उपयोगी बताएका छन्। फ्रान्सका राष्ट्रपति इमानुएल म्याक्रोनले जी-२० को अध्यक्षको रूपमा भारतले विश्वलाई एकता र शान्तिको सन्देश दिने प्रयास गरेको भन्दै भारत र फ्रान्सले मिलेर विकास र समृद्धिको दिशामा काम गर्न तथा विश्वण्डनको विरोध गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे। क्यानडाका राष्ट्रपति जस्टिन ट्रुडोले भारत विश्वको असाधारण अर्थ व्यवस्थाकोरूपमा महत्त्वपूर्ण रहेको भन्दै जलवायु परिवर्तनको चुनौतीसँग मुकाबिला गर्न र नागरिको विकासका लागि भारत र क्यानडा मिलेर काम गर्ने बताए।

अस्तिसम्म प्रत्येक मामिलामा भारतको विरोध गर्दै आएका टर्कीका राष्ट्रपति रेसेप तैयप एर्दोगनले संयुक्त राष्ट्रसंघको सुरक्षा परिषदको स्थायी सदस्यको रूपमा भारतको समर्थन गरे। भारतले सुरक्षा परिषदमा आफ्नो भूमिका निर्वाह गर्नु गर्वको विषय हुने उनको भनाइ थियो। अमेरिका, बेलायत, फ्रान्स, जर्मनी, जापान, इटलीलगायतका देशले संयुक्त राष्ट्र संघको सुरक्षा परिषदको स्थायी सदस्यको रूपमा भारतको दावेदारीलाई समर्थन गरेका छन्। जापानका प्रधानमन्त्री फुमियो किशिदाले नयाँ दिल्लीमा जी-२० को सफल आयो जना र आतिथ्य प्रदान गरेको मा प्रधानमन्त्री मोदीको प्रशंसा गरेका छन्। दक्षिण अफ्रिकाका राष्ट्रपति सिरिल रामाफोसाले अफ्रिकी युनियनलाई जी-२० मा सहभागी गराउन भारतले खेलेको भूमिकाको प्रशंसा गर्दै सम्मेलनको सफल आयोजनका लागि मोदीको प्रशंसा गरे।

बेलायतका प्रधानमन्त्री ऋषी सुनकले ऐतिहासिक जी-२० को सफलता र भारतीयले प्रदान गरेको आतिथ्यको ठूलो प्रशंसा गरे। नयाँ दिल्लीको अक्षरधामस्थित मन्दिरमा उनले साष्टाङ्ग प्रणाम गरेको दृश्य जी-२० सम्मेलनमा चर्चाको विषय रहयो। आफू हिन्दु भएकोमा गर्व महसुस गर्ने बेलायतका प्रधानमन्त्रीले चुनावी र मौसमी हिन्दु बन्ने नेतालाई गतिलो जवाफ दिँदै आएका छन्।

अमेरिकी राष्ट्रपति जो बाइडनले जी-२० को सफलताले यसको सान्दर्भिकताको पुष्टि गरेको भन्दै अहिले पनि महत्त्वपूर्ण मुद्दाको समाधान गर्नमा यो सक्षम रहेको बताएका छन्। भारत अमेरिका दुई पक्षीय सम्बन्ध निकै सुदृढ हुँदै गएको बताउँदै उनले भारतका प्रधानमन्त्री मोदीको नेतृत्व क्षमताको पनि खुलेर प्रशंसा गरे।

भन्दा बढी सफल भएको दावी गरेका छन्। ब्राजिलका राष्ट्रपति लुइज इनासियो लुला डिसिल्वाले नयाँ दिल्लीमा जी-२० को कार्यक्रमको सफल आयोजनका लागि मोदीको प्रशंसा गरे। चार महिनापछि ब्राजिल नै यसको नयाँ अध्यक्ष हुनेछ। नेदरल्यान्डका प्रधानमन्त्री मार्क रूटेले ग्लोबल साउथको समूहलाई केन्द्रमा राखेकोमा भारतका प्रधानमन्त्री मोदीको प्रशंसा गरेको छन्।

फ्रान्सका राष्ट्रपतिले भारतलाई न्युक्लियर सप्लाई ग्रुपको सदस्यता दिन मागसमेत गरे। इटलीका प्रधानमन्त्रीले जी-२० को नयाँ दिल्ली सम्मेलनबाटै आफ्नो देश विआरआईबाट अलग भएको घोषणा गरे जुन चीनको लागि ठूलो धक्का हो। जी-२० को नयाँ दिल्ली शिखर सम्मेलनमा सहभागी नभएर यस सम्मेलनको असफलताको आन्तरिक चाहना राखेको चीनको सरकारी सञ्चार माध्यम ग्लोबल टाइम्सले पनि ९ सेप्टेम्बरको आफ्नो सम्पादकीयमा नयाँ दिल्लीले जी-२० शिखर सम्मेलन सफलतापूर्वक आयो जना गरेर भारतले महाशक्तिको रूपमा आफ्नो हैसियतलाई बढाउन उच्च महत्त्व दिएको टिप्पणी गरेको छ।

अमेरिका र पश्चिमाले चीन एवं भारतबीचको भूराजनीतिक द्वन्द्व र विभाजनलाई चर्काउन खोज्दै आनन्द लिन खोजेको देखिन्छ, भन्ने टिप्पणी पनि पत्रिकाले गरेको छ। नयाँ भौगोलिक नक्सा जारी गरेर आफ्ना एक दर्जनभन्दा बढी छिमेकी राष्ट्रको विरोधको सामना गर्दै आएको चीनले सम्भावित विरोधबाट बच्नका लागि नै नयाँ दिल्ली सम्मेलनमा भाग लिन नआएको हुनसक्ने सम्भावना पनि व्यक्त गरिन्छ। भारतको अध्यक्षतामा सम्पन्न जी-२० को १८ औं शिखर सम्मेलनले आतंकवादलाई अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति र सुरक्षाका लागि सबैभन्दा गम्भीर खतरा मान्दै आतंकवादको जुनसुकै प्रकारको पनि निन्दा गरेको छ।

आतंकवादी समूहविरुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग बढाउने प्रतिवद्धता पनि बैठकले गरेको छ। बैठकको पहिलो दिनमै सदस्या राष्ट्रबीच घोषणापत्रमा सहमतिबन्नु सम्मेलनको ठूलो सफलता हो। जी-२० सदस्य राष्ट्रबीचमा कायम मतभेदलाई चिर्दै भारतले घोषणापत्रमा सहमति जुटाउन सक्नुलाई ठूलो उपलब्धि मानिएको छ।

घोषणापत्रमा रुसको नाम उल्लेख नगरी युक्रेन युद्ध र त्यसले सिर्जित समस्याको चर्चा गरिएको छ। भारतीय कूटनीतिज्ञको परिश्रमपछि यसमा सफलता हात लागेको हो। भारतले अमेरिका, रुस चीन र युरोपियन युनियनलाई घोषणापत्रमा सहमति गराउनु ठूलो सफलता हो।

घोषणापत्रमा हरेक देशको क्षेत्रीय अखण्डता, सम्प्रभुता र राजनीतिक स्वतन्त्रतालाई कायम राख्न तथा हरेक देशले संयुक्त राष्ट्र संघ तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानुनको सम्मान गर्नुपर्ने आह्वान गरिएको छ। सबै देशले दीर्घकालीन विकासको

कार्य गर्नुपर्ने, विश्वका तीव्र गतिले विकसित भइरहेको विकासशील सहरलाई हरित र कम कार्बन ऊर्जाको प्रविधिमा काम गर्न सहयोग दिने, जलवायु परिवर्तनको संकटको सामना गर्न त्यस कार्यमा महिलाको सहभागिता बढाउने र उनीहरुको नेतृत्वलाई प्राथमिकता दिने वैश्विकलाभका लागि एआईको प्रयोगलाई बढावा दिने जस्ता विषयहरु घोषणापत्र उल्लेख छन्।

जी-२० सम्मेलनमै भारत र मध्यपूर्व यूरोपका लागि मेगा इकोनोमिक करिडोरको पनि घोषणा गरिएको छ। त्यसमा भारत, यूएई, साउदीअरब, युरोपियन युनियन, फ्रान्स, इटली, जर्मनी र अमेरिकाको पनि सहभागिता रहनेछ।

करिडोरमा रेल र बन्दरगाह जस्ता नेटवर्कको विकास गरिनेछ। उक्त करिडोरले आपसी व्यापारलाई बढावा मिल्ने विश्वास गरिएको छ। त्यसमा सात देशले लगानी गर्ने छ। चीनको बेल्ट एण्ड रोडमार्गसँग तुलना गर्दै यस करिडोरलाई महत्वाकांक्षी योजना मानिएको छ। त्यस्तै स्वच्छ ऊर्जाका लागी भारतको अगुवाईमा ग्लोबल वायो फिजूल अलायन्सको पनि घोषणा गरिएको छ। समग्रमा जी-२० को नयाँ दिल्ली शिखर सम्मेलनले भारतलाई विश्व गुरुको रूपमा स्थापित गर्ने मार्ग खुलाएको छ।

चिकित्सा.....

पक्राउ परेका चारजना, पक्राउ पुर्जी जारी भएका पाँचजना सहित दोषीहरूलाई स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षासम्बन्धी ऐन, २०६६ (पहिलो संशोधन ऐन, २०७९) अनुसार कारवाही गरिने भएको छ । यस्तै स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षासम्बन्धी ऐन, २०६६ (पहिलो संशोधन ऐन, २०७९) को प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सरकारका सरोकारवाला निकायहरू प्रतिबद्ध रहने, सोही ऐन (पहिलो संशोधन ऐन, २०७९) को दफा ५ बमोजिमको स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्था सुरक्षा समन्वय समितिलाई स्वास्थ्य मन्त्रालयले सक्रिय बनाउन मासिक रूपमा बैठक बस्ने व्यवस्था गर्ने सहमति हुनका साथै ऐनको कार्यान्वयनका लागि सरोकारवालालाई स्वास्थ्य क्षेत्रको संवेदनशीलतालाई मनन गरी सोही अनुरूप सचेतनामूलक कार्यक्रम मन्त्रालय र संघले यसै आर्थिक वर्षदेखि शुरु गर्ने, चिकित्सकको सेवा सुविधा, सुरक्षा, जनशक्ति परिचालन, क्षमता अभिवृद्धि तथा विदेशिने प्रवृत्ति कम गर्ने लगायतका समस्या समाधान गर्ने गरी तीन महिनाभित्र चिकित्सक सेवा सम्बन्धी विधेयकको मस्यौदा तयार गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाउने पनि सहमति भएको छ ।

उक्त वार्ताको सरकारी समितिमा गृहमन्त्रालयका सहसचिव केदारनाथ शर्मा, कानून न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सहसचिव निर्मला अधिकारी, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका सहसचिव सङ्गीता ओझा र स्वास्थ्य मन्त्रालयका सहसचिव रमेशकुमार केसी रहेका थिए । त्यस्तै आन्दोलनरत चिकित्सक संघबाट अध्यक्ष डा. काकी सहित उपाध्यक्षद्वय डा.नन्दा गुरुङ, डा. प्रकाश बुढाथोकी, डा. प्रशान्त भट्ट र महासचिव डा. सञ्जीव तिवारी रहेका थिए । हिजो अपराह्न १२ बजेदेखि शुरु भएको वार्ता सात घण्टासम्म चलेको थियो । चिकित्सक माथिको आक्रमण गर्नेलाई कारवाहीको माग गर्दै हिजो स्वास्थ्य क्षेत्रको आर्कस्मिक सेवा बाहेक अरु सबै सेवाहरु देशभर

भाषा-साहित्य

आप्पाको सालिक

लसुन होइन नि आप्पा !
लू शुन पो त !
जो लेख्थे विवेकले तातो विद्रोह
उभिनथे मसाल बालेर अक्षरहरुको
विभेदका निशास्त्र मोर्चाहरुमा
र फहरिन्थ्यो भन्डा स्वतन्त्रताको ।

-चन्द्र रानाहँछा

जारी छ -
त्यसरी नै तपाईंको स्वप्न-युद्ध
भीर, पहरा, रुख, लहरा
या खेतबारीका दोखिया आर्कहरुमा
र फहरिरहेछ शान्तिको हरियो भन्डा
भैंसीको गोठमा ।

आप्पा !
तपाईं लू शुन जस्तो हुनुभएन महान !
वरु लसुनलाई भैं तपाईंको मस्तिष्कलाई
किच्यो ऋणको लोहोरोले
सन्तापले
या, भोकले ।

शासकले
चित्रा बुनेर तपाईंको शरीरको छाला
छाईरह्यो उसको छाना
उसैले
हलो ताछेर तपाईंको हात-पाउ
फुटाईरह्यो उसैको बाँभो जमिन
दुवाली छेकेर तपाईंभित्रको जलदेवतालाई
सुकाईपठायो सहस्र शक्ति-भँगा
फलतः तपाईं -
वाँचिरहनुभो निस्सार बगर...

आप्पा !
तपाईं लू शुन जस्तो हुनैभएन अमर !

माटोको अक्षता निधारमा
चुलाको साईँनो फेटामा
गोबरको साईँत पैतालामा
आँखे आँखाले बनेको चोयाको कवचभरी
छाँदैर हजारौँ प्राण...
एकसाथ युद्धमा
हिँडाउनु हुन्छ अनशन तोडाएर तारे र तिल्केलाई
चढाउनु हुन्छ मुरलीमा
प्रथम विहानी साईँत
र पखिरहेका बतासका जुहारीसित
साट्नु हुन्छ अन्तस्थ सुइसुइला ।

भेटिन्छन् -
क्षयग्रस्त गोरेटोको कुइनेटोभरि
समय-ख्याकले चुसेका असहाय स्लोकहरु
जसलाई
खुनको इनामेलले
हुबहु पोत्नु हुन्छ काँधको साईँनबोर्डमा ।

सात साल
छतीस साल
छयालीस
जनयुद्ध वा जनआन्दोलन ...
वाँचेको दिग्भ्रम विच तपाईं
पटक-पटक ढल्नुभो सहिद
अफसोच !
बन्नु भएन राष्ट्रिय विभूति !

वरु जहिल्यै हतारमा
आमाको पिरको गुन्यु माथि बिरूप पोखेर
अधकल्चो विर्य
रहरको मजेत्रोले पुछेर प्रेमरगत
वा लट्ठा नकोरेको सिउँदोमा सिउरीछाडेर हृदयको फूल
बनाईरहनुभो अर्कैको महल
आँगन
समाधि...
मेटाइरहनुभो धूलोमा पोखिएको आफ्नै अनुहार !

यो समय -
शासकको तिनै घरको चौघेरा
चक्कर लाइरहेछु म
सोचिरहेछु-
कुन सुरबाट भत्काउँ ?

आप्पा !
यहाँ आँगनमा उभ्याउनेछु म अब
वाँचिरहने तपाईंको पूर्ण सालिक !!
(प्रस्तुत कविता संसारका समस्त आप्ताहरुमा समर्पित गर्न चाहन्छु।)

**निर्मल, सफा र स्वच्छ पानीमा
आधुनिक प्रविधिबाट सबै प्रकारका
कपडा धुनका लागि सधैं हामीलाई
सम्भन्नुहोस् ।**

नोट : होम डेलिभरीको पनि व्यवस्था छ ।

HYGIENIC DRY

CLEANERS & LAUNDRY
Gwarko-17, Lalitpur, Nepal
RECEIVING | DELIVERING

प्रो.आर.एम.राई, मो.९८२३१९४३७३, ९८४४२७८६५७

“ABCD खबर हाजी सबैको खबर”

ABCD Khabar Media
abcdkhabar.com.np

📍 Jagati-8, Bhaktapur, Nepal
☎ 01-6611936, 9841394387, 9841334113
✉ abcdkhabar@gmail.com

ABCD खबर
हाजी सबैको खबर

शंखधरको साधारण सभा सम्पन्न बालकुमारीको रक्तदानमा १०४ ले गरे रक्तदान

भक्तपुर - शंखधर वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को १६ औं साधारण सभा सम्पन्न भएको छ । मध्यपुर थिमि नगरपालिकाका नगर प्रमुख सुरेन्द्र श्रेष्ठको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न भएको साधारण सभाको बन्दसत्रले श्यामकृष्ण श्रेष्ठलाई सर्वसम्मतले आगामी चार वर्षको लागि सञ्चालक समितिको अध्यक्ष चयन गरेको हो ।

सभाले संस्थाको उपाध्यक्षमा केशवमान श्रेष्ठ, सचिवमा लक्ष्मीभक्त श्रेष्ठ र कोषाध्यक्षमा न्हुछेराज वज्राचार्यलाई चयन गरेको छ । साथै रामसुन्दर श्रेष्ठ, रोजना श्रेष्ठ र सरिता श्रेष्ठलाई सञ्चालक समितिको सदस्यमा चयन गरेको छ ।

यसैगरी हिरारत्न वज्राचार्य लेखा सुपरिवेक्षण समितिको संयो जक र सदस्यहरुमा सविना श्रेष्ठ र रिम्सा श्रेष्ठ चयन भएको छ । सभाले रत्नकृष्ण श्रेष्ठलाई ऋण उपसमितिको सचिव र रत्नसुन्दर श्रेष्ठ सदस्यमा चयन गरेको संस्थाका व्यवस्थापक राजेज्ज कुमार कायस्थले जानकारी गराएको छ ।

भक्तपुर - बालकुमारी वचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. (साकोस)ले शनिवार खुल्ला रक्तदान कार्यक्रम आयोजना गरेको छ । सो रक्तदानमा १०४ जनाले रक्तदान गरेका छन् । संस्थाको २४ औं स्थापना दिवसको अवसर पारेर शंखधरचोक स्थित शंखधरको शालिक परिसरमा आयोजित उक्त रक्तदान कार्यक्रममा ८३ पुरुष र २१ महिला गरी १०४ जनाले रक्तदान गरेको संस्थाका अध्यक्ष तुङलाल श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

संस्थाको सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत खुल्ला रक्तदान आयो जना गरिएको संस्थाका अध्यक्ष श्रेष्ठले बताएका छन् । उक्त रक्तदान कार्यक्रमलाई नेपाल रेडक्रस सोसाइटी भक्तपुर जिल्ला शाखाले प्राि वधिक सहयोग गरेको थियो । रक्तदातालाई प्रमाणपत्रका साथै एक एक थान टिसर्ट प्रदान गरेर सम्मान गरिएको अध्यक्ष श्रेष्ठले जानकारी दिए । साथै संस्थाले असोज २ गते अन्तरक्रिया कार्यक्रमका साथ मव्य रुवमा (((((स्थापना दिवस मनाउने तयारीमा रहेकासमेत जानकारी दिए ।

प्रहरी गतिविधि: अवैध लागूऔषधसहित चोरी अभियोगमा पक्राउ

काठमाडौँ- भन्तापा , बुद्धशान्ती गाउँपालिका-७ सुनमाईवाट अवैध लागूऔषध ब्राउनसुगर जस्तो देखिने पदार्थ २ ग्रामसहित सोही ठाउँ बस्ने २८ को आषिश राईलाई शनिवार साँभ्र प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । लागूऔषध कारोबार भइरहे को भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ ईलाका प्रहरी कार्यलय बुधबारे वाट खटिएको प्रहरीले राईको कोठा तलासी लिने क्रममा उक्त पदार्थसहित उनलाई पक्राउ गरे को हो ।

पर्सो, विराटनगर महानगरपालिका-२ ईदगाह चो कबाट नियन्त्रित लागूऔषध डाईजेपाम १ सय ४७ पिस, नुर्फिन १ सय ४७ पिस र फेनारगन १ सय ४७ पिससहित बारा जितपुर सिमरा उपमहानगरपालिका-२ बस्ने ५० वर्षीय प्रदिप बो हरा क्षेत्रीलाई शनिवार राति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । विशेष सूचनाको आधारमा जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्साबाट खटिएको प्रहरीले भारतबाट नेपालतर्फ पैदल आउँदै गरेका उनलाई उक्त लागूऔषधसहित पक्राउ गरेको हो ।

सप्तरी, बलानबिहल गाउँपालिका-१ मल्हनियाँ स्कुलटो लस्थित सडकबाट फेनारगन १ हजार १ सय ७५ एम्मुल, डाइजे पाम १ हजार १ सय ७५ एम्मुल , बुप्रेनुर्फिन १ हजार १ सय ७५ एम्मुलसहित सोही ठाउँ बस्ने ३० वर्षीय राजेन्द्र रामलाई शनिवार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । विशेष सूचनाको आधारमा मधेश प्रदेश प्रहरी कार्यालय जनकपुर र ईलाका प्रहरी कार्यालय कडरबो नावाट खटिएको प्रहरीले स.१ ह

३६८६ नम्बरको अटोलाई जाँच गर्ने क्रममा अटो चालक रामलाई उक्त लागूऔषधसहित फेला पारी पक्राउ गरेको हो । साथै अनुसन्धानको क्रममा संलग्नता खुल्ल आएका थप १ जनालाई समेत प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ ।

सवै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा सात जना पक्राउ

काठमाड - तारकेश्वर नगरपालिका-२ काभ्रेस्थली बस्ने ४९ वर्षीय मुरारी भण्डारीको घरमा जुवातास खे लिरहेको अवस्थामा भण्डारी समे त ७ जनालाई शनिवार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

विशेष सूचनाको आधारमा प्रहरी वृत्त बालाजुवाट खटिएको प्रहरीले उनीहरूलाई नगद ३७ हजार ५ सय रूपैयाँ र ३ बुक ताससहित पक्राउ गरेको हो । यस सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

जोरी गरेका सामानसहित छ जना किशोर पक्राउ

बारा, ३१ भदौ चोरीका विभिन्न समानहरुसहित महागढीमाई नगरपालिका-५ बगडमपुर बस्ने १३ वर्षीय, १२ वर्षीय ३ जना, १० वर्षीय र भारत पूर्वी चम्पारण बस्ने १४ वर्षीय गरी ६ जना किशोरलाई शनिवार राति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ ।

म हा ग ढी म । ई नगरपालिका-५ बगडमपुर बस्ने नरेन्द्र जैसवालको घरमा शनिवार दिउँसो चोरी भएको भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ प्रहरी

चौकी गंजभवानिपुरवाट खटिएको प्रहरीले खोजी तथा अनुसन्धानको क्रममा उनीहरूलाई सिक्री १ थान, सिक्का १४ थान, ढीका १ थान, औठी १ थान, बिन्दिया १४ थान, लकेट २ थान, कानको रिड ४ थान, फुली ४ थान, क्यामेरा १ थान, मोबाईल १ थान, पित्तलको कचौरा १ थान र पाएल १३ थान लुकाइ राखेको अवस्थामा फेला पारी पक्राउ गरेको हो ।

यस सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

आगलागीवाट विभिन्न धनमाल जलेर नष्ट का ठ म ा ड ा ै महानगरपालिका-२७ महाबौद्ध वटु गुच्चाटोलस्थित सोही महानगरपालिका-२९ घट्टेकुलो बस्ने ओखलढुङगा चम्पादे वी गाउँपालिका-६ घर भएका शम्भु न्यौपानेको फुलबारी ईम्पो रियम कपडा पसलको गोदाममा विद्युत सर्ट भई आइतबार विहान आगलागी हुँदा करिव १ करोड रूपैयाँ बराबरको कपडाहरु जलेर नष्ट भएको छ ।

धनुषा, जनकपुर उपमहानगरपालिका-४ स्थित विश्वकर्मा चोक बस्ने श्याम प्रसाद साहको जनक अटो से ल्स एसियर पार्टस एण्ड सर्भिस सेन्टरमा विद्युत सर्ट भई गएराति आगलागी हुँदा अटो र मोटरसाइकल मर्मतका सम्पूर्ण पार्टपुर्जाहरु, मर्मतको लागि राखिएका ५ वटा अटो, बिक्रीको लागि राखिएका ५ वटा नयाँ अटो र घर समेत पूर्ण रूपमा जलेर करिव १ करोड रूपैयाँ बराबरको धनमाल नष्ट भएको छ ।

प्रहरीले स्थानीय बासिन्दा र

दमकलको सहयोगमा आगलागी नियन्त्रणमा लिनुको साथै यस सम्बन्धमा आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

करेन्ट लागेर मृत्यु बहुदरमाई नगरपालिका-४ बहुअरी बस्ने २२ वर्षीय पानालाल महतो नुनियाको करेन्ट लागेर घटनास्थलमै मृत्यु भएको छ । आफ्नै घरको सिलिङ फ्यानमा लाईन जोड्ने क्रममा करेन्ट लागेर उनको मृत्यु भएको हो । यस सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

डुबेर दुई जनाको मृत्यु सिरहा, अर्नामा गाउँपालिका-३ बन्टिया बस्ने हरिदेव साहको छोरा ४ वर्षीय आनन्द कुमार साहको सो ही ठाउँस्थित पोखरीमा डुबेर शनिवार विहान मृत्यु भएको छ । नुहाउने क्रममा डुबेर घाइते भएका उनको प्रादेशिक अस्पताल सिरहामा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो ।

कपिलवस्तु, विजयनगर गाउँपालिका-७ दत्तपुर बस्ने बाल जी यादवको छोरा ११ वर्षीय सुरे न्द्र यादवको सोही ठाउँस्थित पो खरीमा पौडी खेल्ने क्रममा डुबेर शनिवार साँभ्र मृत्यु भएको हो ।

दुवै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

भरतपुर महानगरपालिका-२४ समुन्तटो ल बस्ने ८० वर्षीय बुढी बहादुर कुमाल सोही ठाँस्थित धान खे तमा शनिवार मृत अवस्थामा फे ला परेका छन् ।

रूपन्देही, तिलोतमा नगरपालिका- १४ चिलिया बस्ने ३० वर्षीय सन्दीप थापामगर सियारी गाउँपालिका-६ करङ्गे टो ल बस्ने साथीको घरमा शनिवार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् ।

मकवानपुर, बागमती गाउँपालिका-४ पांचपाण्डवमा हाल नाम, थर वतन नखुले का अन्दाजी ५५ वर्षीय पुरुष शनिवार मृत अवस्थामा फेला परेका छन् ।

कास्की, पोखरा म हा न ग र प ा ण ि क ा - १ ७ ड्यामसाईड बस्ने ५८ वर्षीया पवित्रा बराल सोही ठाउँस्थित राममन्दिर पछाडीको नहरमा शनिवार मृत अवस्थामा फेला परे की छिन् । गत शुक्रवार घरबाट हिडेकी उनको खोजी गर्ने क्रममा शव फेला परेको हो ।

सवै घटनाका सम्बन्धमा प्रहरीले आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

खेलकुद

एसीसी यू -१९ प्रिमियर कपका खेलाडी छनोट

काठमाडौँ - नेपाल क्रिकेट संघ क्यानले एसीसी यू -१९ प्रिमियर कपका लागि प्रारम्भिक टोली घोषणा गरेको छ ।

अस्ति शुक्रवार क्यानले सार्वजनिक गरेको २४ सदस्यीय प्रारम्भिक टोलीमा तीन जना नयाँ अनुहारले मौका पाएका छन् । क्यानले यू -१९ विश्वकप छनोट खेलेकाहरुलाई निरन्तरता दिदै यू -१६ इस्ट जो न कप खेलेर फर्किएका ३ मुख्य खेलाडीलाई समेत समावेश गरी टिम प्रारम्भिक टोलीको सार्वजनिक गरेको हो । त्यसरी यू -१६ टिमबाट समावेश हुन पाउनेमा कप्तान अभिषेक तिवारी, नरेन भट्ट र निरज यादव रहेका छन् । यिनीहरूमा अभिषेक तीव्र गतिका बलर र निरज ओपनर ब्याटर हुन् भने नरेन मध्यगतिका ब्याटर रहेका खेलाडी हुन् । उक्त घोषित यू-१९ टिमको प्रारम्भिक टोलीमा आकाश त्रिपाठी, अर्जुन कुमाल, दीपक बोहरा, उत्तम थापामगर, दीपक डुम्रे, दीपेक कडेल, हेमन्त धामी, आकाश चन्द, देव खनाल लगायतकाहरुलाई छनोट गरिएको बताइएको छ ।

म्याड्रिड भ्यालेन्सियाको मैदानमा ३-० गोलले पराजित

म्याड्रिड - बार्सिलोनाले वेटिसलाई स्पेनिस ला लिगा फुटबल अन्तर्गत पछिल्लो खेलमा ५-० गोलले पराजित गरेको छ ।

अस्ति शनिवार राती वेटिसको मैदानमा भएको खेलमा बार्सिलो नाका जोवा फेलिक्स, रोबर्ट लेवान्डोस्की, फेरान टोरेस, रफिन्हा र जो वा कान्सेलोलो एक- एक गोल गरे । लेवान्डोस्कीले २ गोलमा असिस्ट गरेका थिए । ५ खेलबाट १३ अंक भएको बार्सा अंक तालिकाको शीर्षस्थानमा रहेको छ । दोस्रो स्थानमा रहेको रियल म्याड्रिडको ४ खे लबाट १२ अंक जोडेको छ भने, दोस्रो खेलमा एट्लेटिको म्याड्रिडले भ्यालेन्सियाको मैदानमा ३-० गोलले हार खानु परेको छ ।

कला-मनोरञ्जन

व्यावसायिक रेकर्ड तोड्छ भने राम्रो-दयाहाड

काठमाडौँ - देशभरि शुक्रवारवाटै प्रदर्शनीमा आएको चलचित्र ‘नाझो गाउँ’ ले दर्शकहरूको साथ राम्ररी पाइरहेको बताइएको छ । प्रदर्शनीमा आएदेखि नै मल्टिप्लेक्सहरूमा दर्शकको चाप रहेको निर्माण पक्षले जनाएको छ । सो चलचित्रका अभिनेता दयाहाड राईले अहिले हलमा टिकटका लागि पर्खिनु पर्ने अवस्था देखिएको बताउदै चलचित्र हेर्न हलमा टिकटको खडेरी भएर दर्शकले नपाएको सुन्दा निर्माण पक्षको मेहनत खेर नभएको आभास हुने गरेको बताएका छन् । अभिनेता दयाहाड राईले अस्ति शनिवार आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा भने, आज दोस्रो दिन दर्शकहरूले मन पराइरहनु भएको छ । हलमा टिकटको खडेरी छ भन्दा खुशी लागेको छ, निर्माता र निर्देशकको मुहारमा मुस्कान देख्दा आफूले गरेको मेहनत खेर नगएको आभास भएको पनि बताए ।

यसैगरी पत्रकारहरूले जारीको रेकर्ड तोड्छ ? भन्ने प्रश्नमा अभिनेता राईले ‘त्यसरी न हेर्नेँ, स्क्रिनको हिसावले भयो है भन्न सकिन्न । हामीले भन्दा धेरै शो जवानले पाएको छ। व्यावसायिक रेकर्ड तोड्छ भने राम्रै हो तर पहिले निर्माताको लगानी सुरक्षित हुन पर्छ र हुन्छ भन्नेमा विश्वास लिएको छु। यद्यपि रेकर्ड तोड्छ नै भन्ने ग्यारे न्ती चाहिँ दिन सकिने अवस्था नभएको उल्लेख गरेका थिए ।

हेण्डसम नम्बर १ भिडियो सार्वजनिक

काठमाडौँ - सुशीला तामाडद्वारा अभिनित म्हेन्दोमाया भाका म्युजिक भिडियो ‘हेण्डसम नम्बर १’ हालै सार्वजनिक भएको छ । उक्त म्युजिक भिडियो गीतमा चीजा लेकाली र माया थोकरको स्वर रहेको छ । गत शुक्रवार युट्युव प्लेटफर्म माफर्त सार्वजनिक गरेको भिडियो को लय शब्द चिजा लेकालीको रहेको छ भने, राजु खड्काले सङ्गीत संयोजन गरेका छन् । भिडियोको निर्देशन रेशम के स्याउली, छायांकन सन्चु थोकर र सम्पादन जोहन राईले गरेका छन् । भिडियोमा रिकेश तामाडको कोरियोग्राफी रहेको छ ।

माया पिरतीको भाव रहेको म्युजिक भिडियो गीतमा रिकेश तामाड, सुशीला तामाड र रेशम के स्याउली तामाडले अभिनय गरे का छन् ।

मुलुकको हरेक प्रदेश, जिल्ला महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका, गाउँपालिकाका अतिरिक्त शिक्षण संस्था, वित्तीय संस्था, कलकारखाना, सरकारी तथा अर्धसरकारी कार्यालयहरुमा भरपर्दो र सुरक्षित तवरबाट सुरक्षा प्रदान गर्न गराउन वा पहराको लागि गोल्डेन त्रिशक्ति सर्भिस प्रा.लि.लाई सधैँ सम्भन्नुहोस् ।

गोल्डेन त्रिशक्ति सेक्युरिटी सर्भिस प्रा.लि.

प्रधान कार्यालय

प्रदेश नं. १, इटहरी, सुनसरी,

फोन नं. ०२५-५८४०९६, मो. ९८४२११८८०८

दर्शै नजिकिदैा गर्दा सबैलाई सहकारीमा राखेको रकमकै चिन्ता

दर्शैमा जोकोहीलाई नयाँ कपडा लगाउन तथा मिठा खानेकुरा खाने रहर हुन्छ । सँगै टिका लगाइदिएर वा लगाएर दक्षिणा दिन वा लिन मन लाग्छ । बच्चादेखि बूढासमेत दर्शैमा रमाउँछन् । उनीहरु दर्शै आउन के ही महिनाअगावै रमाउन थाल्छन् ।

आफ्ना विदेश वा सहरमा भएका छोराछोरीहरु गाउँ आउने तथा छोराछोरीहरुले आमाबुबा भेट्न पाउनुका साथै सगै मिलेर रमाइलो गर्न पाउने हुँदा जोकोहीलाई दर्शै मनाउन मन पर्छ । हामी नेपालीको सबैभन्दा ठूलो चाड दर्शै नै हो । साथै, सबैभन्दा बढी पैसा खर्च हुने पनि दर्शैमा नै हो ।

यसपालिको दर्शै आउन एक महिना मात्र बाँकी छ । टाडा घर भएका मानिसहरुलाई गाउँ फर्किन हतार भइसकेको छ । तर, आफुले जीवनभर दुःख गरेर कमाएको पैसा आपतविपतमा काम लाग्छ भनेर सहकारीमा राख्दा फिर्ता पाइएको छैन । दर्शै मनाउन गाउँघर जानका लागि पैसाको खाँचो परेर सहकारीमा बचत गरेको पैसा भिक्न जाँदा पाइदैन ।

मानिसहरुले वर्षोदेखि कमाएको राखेको पैसा सहकारीमा राखेका थिए । कुनै समस्या आइहाले पनि सहकारीवाटै रकम निकालेर जो हो गर्ने सोचमा उनीहरुले थिए । तर, अहिले दर्शै नजिकिदै गर्दा गाउँघर जानका लागि हतार हुँदा समेत सहकारीले उनीहरुको रकम फिर्ता गरेको छैन ।

एकतिर आफुले काम गने ठाउँमा पनि साहु, संघसंस्था तथा कम्पनीले तलब दिएको छैन । उनीहरुले वर्षो दिनदेखि तलबविहीन छन् । साथीभाइ, आफन्तजन, छरछिमेकसँग पैसा लिएर दर्शै मनाउन घरगाउँ जम भन्दा पनि उनीहरुको पनि सहकारीले पैसा खाइदिएर जात्रा छ ।

करोडौं जनताको खर्बौ रकम ३५ हजारबढी सहकारीमा डुबेको छ । कति त भागिसकेका छन् त कति बचतकर्ताको रकम फिर्ता नगरेपनि सञ्चालनमा छन् । एउटा सहकारीमा एक बचतकर्ताले लाखदे खि करोड रुपैयांसम्म बचत गरेका छन् । तर, रकम फिर्ता नपाएपछि उनीहरुको रुवाबाँसी भएको छ ।

अधिकाश सहकारीका सञ्चालकहरु रातारात मुलुक नै छोडेर भागेका छन् । नभार्गेका पनि लुकिछिपी हिँडेका छन् । कर्मचारीहरु भने धमाधम बसाइँसराई गरिरहे का छन् । सहकारीको सम्पूर्ण कर्जा लगानी जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा रहेको पाइएको छ । कृषि, उद्यो ग, करकारखानामा लगानी गर्नुको साटो उनीहरुको घुसको लोभमा मिटरब्याज घरजग्गा, गाडी र से यरमा लगानी गरे ।

प्रहरी महानिरीक्षक सहितको टोली गत सोमबार गणतन्त्र कोरिया प्रस्थान

काठमाडौँ - प्रहरी महानिरीक्षक बसन्त बहादुर कुँवरको नेतृत्वमा नेपाल प्रहरीका वरिष्ठ प्रहरी अधिकृतहरुको ७ सदस्यीय टोली गत सोमवार मित्रराष्ट्र गणतन्त्र को रिया प्रस्थान गरेको छ ।

तापनि आनाको लाख रुपैयाँमा विक्री नहुने खेतीयोग्य जमिनलाई पन्ध्र लाख कर्जा प्रवाह गरे । सय रुपैयाँ कित्ताको सेयर धितो राखेर २८ सय कर्जा दिए । अनि एक लाख नपर्ने गाडीमा विस लाख कर्जा लगानी गरे । बजारमा पछिल्लो समय घरजग्गा, गाडी र सेयरको कारोवारमा मन्दी आएको छ ।

यी वस्तुको मूल्यमा गिरावट आएको छ । जसका कारण लगानी डुबेपछि सहकारीका सञ्चालकहरुको पनि भागाभाग चल्थो । सहकारीमा बचत गरेका अधिकाशको घरमा निराशा छाएको छ । कतिपय महिला तथा बूढाबुढीहरुले परिवारलाई नसोधी सहकारीमा बचत गरेका थिए । तर, अहिले घरपरिवारले थाहा पाएपछि उनीहरुको घरमा दिनहुँजसो भैँभगडा हुन्छ ।

कतिपय लोग्ने-स्वास्तीको यसैकारण सम्बन्धविच्छेद भएको छ त कतिपय बूढाबुढीहरु घरविहीन भएका छन् । उनीहरुलाई मनु कि बाँच्नु भइरहेको छ । अहिले आमनागारिकले सहकारीमा रकम बचत गर्न छोडेका छन् । भएको पनि भटाभट निकालेका छन् । सहकारीमाथि जनस्तरको विश्वास गुम्दै गइरहेको पाइन्छ ।

जतिसुकै महँगो व्याजको प्रलो भन देखाएपनि सर्वसाधारण जनता सहकारीमा बचत गर्दैनन् । करिव दुई वर्षअघि सहकारीका बजार प्रतनिधिहरु बजारमा छ्यापछ्याप्टी भेटिन्थे । तर, अहिले एउटा समे त भेटिन मुस्किल पर्छ । कुनै वे ला आफ्नो संस्थाको पश्शाक, काई भिडेर पैसा उठाउन हिँड्ने उनीहरु अहिले बचतकर्ताको कूटाई खाने डरले कसैले नचिन्ने गरी हिँड्छन् ।

सहकारीमाथिबाट जनविश्वास गुम्दै गएपछि अहिले बैकमा समे त त्यसको असर परेको देखिएको छ । विश्वासको भरमा बचतकर्ताले सहकारीमा आफुले जीवनभर खाइनखाई दुःख गरेर कमाएको रकम जम्मा गरे । तर, सहकारी रकम फिर्ता नै नगरी भाग्यो । यसले गर्दा बैकबाट पनि जनताको विश्वास उठे को छ । अहिले अधिकाशले बैकमा बचत गर्न छोडेका छन् । बचत गरे को रकम पनि बैकका कर्मचारीहरुको मिलेमत्तोमा हिनामिना हुने थालेपछि त बैकमाथिबाट भन्ने जनताको विश्वास गुमेको छ । बचतकर्ताहरु धमाधम आफ्नो रकम निकालिरहे का छन् । बैकका कर्मचारीहरु नयाँ ग्राहक बनाउनका लागि कम्मर कसेर लागिपरेका छन् । तर, डिपो जिट थपिनुको साटो उल्टै घट्दै गएको छ ।

जनताले व्याजको लोभमा सहकारीमा लाखौँ रकम जम्मा गरे । तर, अहिले सय रुपैयाँ समे त फिर्ता पाएनन् । व्याजको लोभभर

साँबा नै गुमाउनुपर्‍यो । सहकारीमा पैसा हुँदाहुँदै बचतकर्ताहरु उपचार गर्न, बालबच्चा पढाउन, कोठाभाडा तिर्न तथा दर्शै मनाउनवाट वञ्चित भएका छन् ।

गल्लीगल्लीमा सहकारी भाग्यो, पैसा फिर्ता गरेन भनेर सुनिन्छ । आफ्नो घरमा सहकारी सञ्चालन गर्न दिएका घरधनीहरु चिन्तित छन् । एकातिर वर्षो दिनदेखि भाडा पाइएको छैन, अर्कातिर बचतकर्ताले आकोशमा घर तोडफोड गने था आगजनी गर्ने डर छ । अहिले घरधनीहरु घर खाली राख्छन् तर सहकारी र बैक सञ्चालन गर्न भाडामा दिदैनन् ।

जनताको मनमा सहकारीदेखि बैकसम्मै ठग हो भनेर छाप परिरहे को छ । अब उनीहरुले ज्यानै गाएपनि सहकारी तथा बैकमाथि विश्वास गर्दैनन् । सर्वसाधारण जनताले बैक तथा सहकारीमा पैसा राख्न त छोडे नै सँगै कर्जा लिन समेत छोडिदिएका छन् । यसले गर्दा अब विस्तारै बैक तथा वित्तिय संस्थाहरु बन्द हुदैँ जाने छन् ।

सहकारी र बैकको कालो धन्दा जनतावाट धेरै समय लुक्न पाएन । अहिले जनता मात्र नभई सरकार समेत सरकार र बैकको ठगीधन्दाबारे जानकारी भइसकेका छन् । जनताले विभिन्न समयमा दर्शै छोडिदिएका छन् । यसले गर्दा अब विस्तारै बैक तथा वित्तिय संस्थाहरु बन्द हुदैँ जाने छन् ।

यसपालि पनि सहकारीले रकम फिर्ता नगर्दा नेपाली जनताको महान चाड दर्शै खल्लो हुने भएको छ । गाउँदेखि सहरसम्मै सबैको एउटै गुनासो छ, सहकारीले पैसा फिर्ता गरेन । उनीहरु दर्शै कसरी मनाउन भनेर चिन्तित छन् । बुढो पाकाले भन्थे, ‘चोक्टा खान गाएकी बुढी भोलमै डुबेर मरी ।’

जनताले व्याजको लोभमा सहकारीमा बचत गरेका थिए । तर, अहिले आएर साँबा नै गुमाउनुपर्‍यो । बजार पूरै मन्दीमा छ । व्यापारव्यवसाय ठप्प भएको छ । व्यवसायीहरुको लगानी डुब्दै गइरहे को छ । उनीहरु भन्छन्, ‘व्यापार हुन्छ भनेर बिहानै आउँछौँ । बेलुका रातिसम्म बस्छौँ । तर, कहिलेकाही त बहनी समेत हुँदैन ।’ व्यापार नभएपछि छ महिनादे खि भाडा नतिरेको कतिपय बताउँछन् । कतिपय भने दर्शैपछि व्यापार नै छोड्ने सुनाउँछन् । अहिले महँगो, बेरोजगारी र गरिबीका कारण मुलुकको राजधानी काठमाडौँमा बस्दै आएका अधिकाश आफ्नो गाउँघर फर्केका छन् ।

उनीहरु अब यता फर्किदैनन् । दर्शैपछि काठमाडौँ उपत्यकाभित्रका अधिकाश कोठा, सटर, फल्याट खाली हुने धेरैको अनुमान छ । काम गरेको

ठाउँमा पनि तलब दिइएको छैन । मुलुकको अर्थतन्त्र भन् डरलाग्दो अवस्थामा पुग्ने अधिकाशको बुझाइ छ । अहिले नै मुलुकको अर्थतन्त्र श्रीलंका, पाकिस्तानभन्दा नाजुक अवस्थामा पुगेको बताइन्छ ।

एउटा उदाहरण नै भन्नुपर्दा बैकवाट सय रुपैयाँमा किनेको सय सुरुमा पाँच सय बेचियो । पाँच सयको सेयर एक हजारमा बेचियो । एक हजारमा किनेको सेयर पन्ध्र सयमा बेचियो । यसरी पन्ध्र सयवाट त्यो सेयरको मूल्य ३५ सयसम्ममा बेचियो । तर, चार हजारमा किन्ने मानिस नभेटेपछि त्यो व्यक्ति तथा संस्था चुलुम्मै डुब्यो ।

घरजग्गा र गाडीमा पनि यही भयो । सुरुमा आनाको एक लाखमा जग्गा किनियो । चार लाख रुपैयाँ नाफा खाएर पाँच लाखमा बेचियो । पाँच लाखको जग्गा दश लाखमा बेचियो । दश लाखमा किन्नेले २० लाखमा बेच्यो । २० लाखमा किन्नेले ४० लाख बेच्यो त ४० लाखमा किन्नेले आनाकै ७० लाख रुपैयांसम्ममा बेच्यो ।

यता, ७० लाखमा किन्नेको करोड रुपैयाँमा बेचेर नाफा खाने दाउ थियो । तर, करोडमा किन्ने को ही नभएपछि उसलाई आकाशवाट खसेर्भै भयो । भारतवाट दुई लाखमा ल्याइएको गाडी अटो शोरूमहरुले नै पालमा ५० लाख रुपैयाँमा बेचे । यसरी अहिले महँगोमा घरजग्गा, गाडी र सेयर किन्नेहरु डुबेर आत्महत्या गर्नुपर्ने अवस्थामा पुगे का छन् ।

उनीहरूसँग घरजग्गा, गाडी र सेयर त छ नि तर मूल्य छैन । त्यति महँगो हालेर किनेको ती वस्तु अहिले त्यसको आधा मूल्यमा बे च्छुभन्दा समेत विक्री भइरहेको छैन । घरजग्गा, गाडी र सेयरको अव्वाभाविक रुपमा मूल्य बढनुमा दलालीहरुको हात थियो । दलालीलाई बैकले साथ दिएको थियो ।

तर, अहिले बैकको ऋण तिर्न नसकेर दलालीहरुकै भागभाग चलेपछि बैकका बचत गरेको सर्वसाधारणको रकम जोखिममा परे को छ । बाँठाटाठाहरुले त पहिल्यै पाँच सय र हजारको नोट घरमा लुकाइहाले । तर, नाफा हुने आशामा सहकारी तथा बैकमा बचत गर्ने र घरजग्गा, गाडी र सेयरमा लगानी गर्नेहरु नराम्ररी डुबेका छन् ।

अब अर्थतन्त्र टुथाकमा ल्याउन प्रधानमन्त्री, अर्थमन्त्री र राष्ट्र बैकका गर्भनर जेसुकै कम्मर कसेर लागेपनि केही हुने छैन । किनकि मरेको मान्छे कहिल्यै फर्किएर आउँदैन । त्यसरी नै धरायसी अवस्थामा पुगिसकेको अर्थतन्त्र प्रधानमन्त्री, अर्थमन्त्री र राष्ट्र बैकका गर्भनरले सुधियो भनेर भन्दा लयमा फर्किदैन । रुपा थापा भक्तपुर

नीति निर्माण एवम् क्षमता अभिवृद्धिका लागि ज्ञान र अनुभवको आदान प्रदान तथा छलफल हुनेछ । साथै साइबर अपराध विरूद्ध कानूनी ढाँचा, नीति निर्माण र पीडित सुरक्षाका लागि तुलनात्मक अनुसन्धान विधिबारे कोरियाली विशेष पज्ञहरूसँग अन्तरक्रिया एवं को रिया प्रहरी व्यवस्थापन र सञ्चालन प्रणाली, ग्याइवोन प्रान्तीय प्र हरीको ट्राफिक नियन्त्रण प्रणाली, चुन्चोन इन्टरग्रेटेड कन्ट्रोल सेन्टर, कोरियन नेशनल पुलिस हेरिटेज म्युजिएम, राष्ट्रिय वैज्ञानिक अनुसन्धान इन्स्टिच्यूट आदिको अवलोकन भ्रमण लगायतका कार्यक्रम रहेका छन् ।

सो अवसरमा प्रहरी महानिरीक्षक कुँवर र कोरियन राष्ट्रिय प्रहरीका पुलिस कमिस्नर, ग्याइवोन प्रान्तका प्रादेशिक पुलिस कमिस्नर, कोरियन राष्ट्रिय प्रहरी विश्वविद्यालयका प्रमुखबीच भेटघाट तथा आपसी सहयोग र समन्वयका विषयमा छलफल हुने कार्यक्रम रहेको छ । भ्रमणको क्रममा को रियाको ज्वर्ािक ग्लखभचकप्तथ र कालनपथगलपधवल ग्लखभचकप्तथ को समेत अध्ययन भ्रमण गर्नुहुने कार्यक्रम रहेको छ । प्रहरी महानिरीक्षक कुँवरको अनुपस्थितिमा प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक दिपक थापाले नेपाल प्रहरी प्रधान कार्यालयको दैनिक प्रशासनिक कामकाजको जिम्मेवारी सम्हाल्नु हुनेछ ।

स्वास्थ्य

फिजियोथेरापी: बालबालिकादेखि वृद्धवृद्धासम्मलाई उपयोगी

सार्थक गौतम
फिजियोथेरापीलाई नेपालीमा भौतिक चिकित्साको नामले चिनिन्छ। यो वैज्ञानिक प्रमाणहरुमा आधारित एउटा उपचार प्रणाली हो। जसको मुख्य उद्देश्य नै जीवनको गुणस्तर बढाउनु हो। यसले धेरैजसो रोगहरुको आफै पहिचान गरी आफ्नै विधि र प्रक्रियाबाट उपचार गर्ने काम पनि गर्दछ। त्यसैले विश्व स्वास्थ्य संगठनले यसलाई स्वशासित र स्वतन्त्र पेसा पनि घोषणा गरेको छ।

फिजियोथेरापीको भूमिका कुनै पनि रोगको रोकथाम र उपचारदे खि पुनर्संथापना र स्वास्थ्य प्रोत्साहनसम्म हुन्छ। यसले शारीरिक र मानसिक दुवै हिसाबमा शरीरलाई फाइदा पुर्‍याउने काम गर्दछ। फिजियोथेरापीभित्र यसका विभिन्न विभागहरु छन् र विभागका अनुसार छुट्टा-छुट्टै विशेषज्ञ र परामर्शदाता हुन्छन्। आउनुहोस यसको बारेमा बुझौ।

१. मस्कुलोस्केलेटल अर्थात् हाडजोर्नी र मांसपेशीसम्बन्धी फिजियोथेरापी:

यसका विशेषज्ञहरुले अर्थोपेडिक र रूमेटोलोजीकल अवस्थाको विस्तृत दायराको लागि सल्लाह र उपचार प्रदान गर्दछन्। शरीरमा भएका हड्डी, जोर्नी, मांसपेशी, स्तनायुवधन वा टेन्डनहरुमा कुनैपनि किसिमको चोट, समस्या भयो भने यसका विशेषज्ञको परामर्श लिनुपर्दछ। जस्तै: मांसपेशीमा तनाव, मांसपेशी च्यातिएको, हड्डी खिएको, भाचिएको, जोर्नीहरुमा दृखाइ, गर्दन दुख्ने, हाड दुख्ने जस्ता समस्या साथै सर्जरी जस्तै ल्यामिनक्टोमी, आर्थ्रोप्लास्टी आदि गर्नु अधि र पछि।

२. न्यूरोलोजिकल फिजियोथेरापी:

यसको विशेषज्ञहरुले स्नायु र न्यूरोभास्कुलर प्रणालीभित्र उत्पन्न भएका समस्याहरुको कारण हाम्रो चाल, सन्तुलन, विभिन्न अङ्गविचको समन्वय, गति र कार्यहरुमा हुने गडबड र अव्यवस्थाको उपचार गर्दछ्न् जस्तै: पक्षघात, भुड्का, हातखुट्टा नचल्ने, भ्रमभ्रमाउने मुख एकातिर बाझिएको हुने, नसा च्यापिएको वा खुम्चिएको, भेस्टिबुलर रो ग, गुडलिन बार सिड्रोम, आदि।

३.कार्डियोपल्मोनरी फिजियोथेरापी:

यसका विशेषज्ञहरुले हृदय, रक्त नली र फोक्सोमा रोग वा समस्या भएका मानिसहरुको उपचार गर्दछन्। विरामीको छातीवाट संक्रमित खकार खाली गर्न वा व्यक्तिलाई सास फेर्न मद्दत गर्न, भेन्टिलेटरको प्रयोग, वा सास फेर्न सजिलो पार्ने व्यायामहरु सिकाउने गर्दछन्। आईसीयूमा सामान्य रूपमा सास फेर्नलगाउने देखि जटिलताहरू रो क्न पनि भूमिका खेल्दछन्।

जस्तै: फोक्सो सम्बन्धित; दम, तीव्र छाती संक्रमण, कोभिड-१९, क्रोनिक अब्स्ट्रक्टिभ पल्मोनरी डिजीज (सीओपीडी), सिस्टिक फाइब्रोसिस, निमोनिया, मुटु सम्बन्धित; मायोकार्डियल इन्फ्र्याक्सन पछिको पुनर्संथापना वा अन्य सर्जरीपछि रक्तनली सम्बन्धित; डीभीटी , भेरिकोज आदि अन्य; कोलिस्टेक्टोमी, या अन्यसर्जरी अधि र पछि।

४. पिडियाट्रिक (बाल चिकित्सा) फिजियोथेरापी:

यसका विशेषज्ञहरुले त्यस्ता बच्चाहरुको उपचार गर्दछन् जसमा मस्कुलोस्केलेटल, कार्डियोपल्मोनरी, न्यूरोलोजिकल वा विकासात्मक ढिलाइका साथै संवेदी कमजोरीका कारण समस्याहरु देखापर्दछ। जस्तै: मस्तिष्क पक्षाघात (अभचभदचर्च उर्वकथ), डुचेन मस्कुलर डिस्ट्रॉफी, विभिन्न फ्राक्चर, स्पाइना बिफिडा, शारीरिक र मानसिक विकासमा ढिलाइ, अटिजम आदि।

५.समुदायमा आधारित फिजियोथेरापी

यसका विशेषज्ञहरुको मुख्य उद्देश्यसमुदायमा आधारित मेडिकल एकीकरण, अवसरहरुको सामनता र अशक्तहरुका लागि शारीरिक उपचार पुनर्वास कार्यक्रमहरुको स्थापना गरेर अशक्त र अन्य व्यक्तिहरुलाई सहयोग पुर्‍याउनु हो। यसका विशेषज्ञहरुले सामुदायिक स्तरमा फिजियोथेरापीको जागरूकता बढाइ धेरैभन्दा धेरै मानिसलाई यसको सेवाबाट फाइदा पुर्‍याउनु अनि समुदायमा भएका श्रोत साधनहरुको उपयोग गरेर उपचार दिने गर्दछ्न् जस्तै: काठको प्रयो ग गरेर प्यारलर बार बनाएर हिँडाउर्नी

६.महिला स्वास्थ्य फिजियोथेरापी:

यसका विशेषज्ञहरुले महिलाको श्रोणि र श्रोणिको तलको भागमा असर गर्ने सबै विकारहरुको चिकित्सीय उपचार गर्ने गर्दछन्। जस्तै : गर्भावस्था, सिजेरियन सेक्सन, डायस्टेसिस रेक्टाइ एब्डो मिनिस, गर्भलिंग मधुमेह, मूत्र पथ संक्रमण, आङ्ग खस्ने समस्या आदि। ७.जेरियाट्रिक फिजियोथेरापी:

यसका विशेषज्ञहरुले वृद्ध व्यक्तिहरुको गतिशीलता र सन्तुलन सुधार गर्ने, लड्नबाट जोगाउने, शक्ति र आत्मबल बढाउनुका साथै अरु रोगहरु लाग्नबाट बचाउने काम गर्दछन्। उनीहरुलाई आत्मनिर्भर बन्न प्रेरित गरी जिवनको गुणस्तर बढाउने काम पनि गर्दछन्। जस्तै : डिमेन्सिया, फिटनेस सम्बन्धित व्यायामहरू सिकाउने, लड्नबाट बचाउने आदि।

८.खेलकुद फिजियोथेरापी:

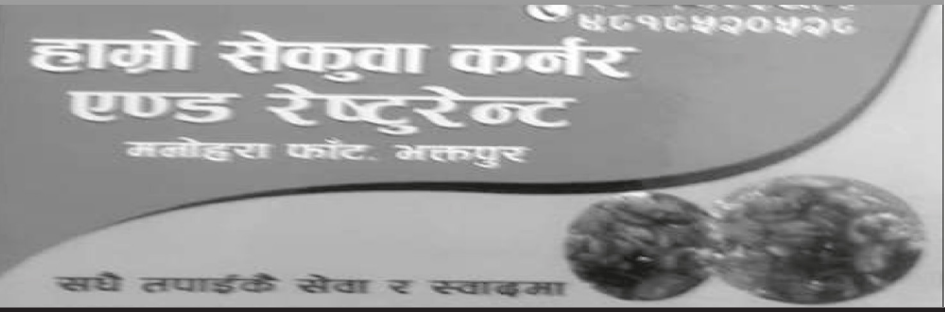
यसका विशेषज्ञहरुले विभिन्न शारीरिक क्रियाकलाप र व्यायम सिकाइ खेलाडीहरुको खेल खेल्ने क्षमता र स्तर बढाउन मद्दत गर्दछन्। खेल खेल्दा वा अभ्यासको क्रममा केही चोटपटक लागे वा शारीरिक समस्या आएमा त्यही अनुसार उपचार पनि गर्दछन्। जस्तै : खुट्टा मर्कनु, एसिल इन्जुरि, मांसपेशी ऐंठन लिगामेन्ट च्यातिने आदि। अन्य विशेषग्यता: क्यान्सरमा फिजियोथेरापी, पशु चिकित्सा फिजियोथेरापी, अन्तरिक्ष यात्रीहरुको लागि फिजियोथेरापी आदि। फिजियोथेरापिष्टहरुले विभिन्न रोगहरुको बारेमा अनुसन्धान गरेर देशको ढुकुटिमा स्वास्थ्य समन्धि नयाँ तथ्य जोड्न पनि महत्व भूमिका खेल्दछन्।

फिजियोथेरापीको भूमिका यतिमा मात्र सिमित छैन। भूकम्प, बाढिपहिरो जस्तो प्राकृतिक प्रकोपमा परेर शारीरिक अपाङ्गता र अशक्तता भएका मानिसहरुको उपचार र पुनर्स्थापना गरि उनीहरुलाई पहिलाको जस्तै काम गरेर हिड्न सकिन बनाउने काम फिजियोथेरापीले गर्दछ। यति मात्र होइन, स्थानीय तहदेखि विश्वव्यापी फैलिएको (कोरो ना भाइरस) वा कुनै पनि संक्रामक तथा महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण, उपचार र आवश्यकता परेको खण्डमा पुनर्स्थापनासमेत गरेर सम्पूर्ण मानिसहरुको जीवन स्तर बढाउने काम फिजियोथेरापीले गर्दछ।

फिजियोथेरापीको यति धेरै विशेषता र महत्व भएतापनि हाम्रो दे शमा फिजियोथेरापीको जित उपभोग हुनुपर्ने त्यति नभएको देखिन्छ। मेरो व्यक्तितगत विचारमा, जनमानिसमा फिजियोथेरापीको महत्वबारे जानकारी र जागरुकताको कमी र फिजियोथेरापी सेवा सम्मको पहुँचतामा कठिनाइका कारण मानिसहरुले यसको लाभ लिन नसके को हुनसक्छ। के कारणले गर्दा मानिसहरु फिजियोथेरापिको फाइदा लिनबाट बन्चित छन्, अनुसन्धान गरेर पता लगाइ समाधान गर्न सरो कारवालालाई अनुरोध गर्दछु।

स्वादिष्ट परिकारका लागि सधै

हामीलाई सम्झनुहोस् ।।।

अपेक्षाकृत..

राख्न सक्लान् त भन्ने सवाल त्यतिकै उठेको स्थिति छ । यस्तै चीन अति निकटतम छिमेकी मित्रराष्ट्र भए पनि भूकम्प गएदेखि यता चिनियाँ नाकाहरुमा भइरहेको अवरोध तथा व्यापारमा विभिन्न खालका कठिनाइ उत्पन्न भई नेपालले व्यहोर्नु परे को अप्ठ्यारो परिस्थितिका अलावा चीनले भरखरै सार्वजनिक गरेको आफ्नो राजनीतिक तथा प्रशासनिक नक्सामा नेपालको भूमि कालापानी, लिपुलेक, लिम्पियाधुरा इण्डियाको नक्सामा समावेश गरेको अवस्थाप्रति पनि गम्भीर र समवेदनशील बनि कुरा उठाउनु अत्यावश्यक छ । यस्ता विषय वा प्रसंग माफ्न भइरहेको भ्रमण औपचारिकतामा मात्र सीमित नहोस भन्ने परराष्ट्र विज्ञको भनाइ रहेको छ । यता नेपाली प्रतिनिधिमण्डलको नेतृत्व गर्दै महासभामा भाग लिन पुगेका प्रधानमन्त्री प्रचण्डको तयारी पनि विगतको सरकार प्रमुखको भन्दा अब्बल हुन नसके को जानकारीहरुले टिप्पणी गरेका छन् । जर्वाकि, पहिला पहिलाको फितलो तयारीलाई मन्थनजर गर्दै वर्तमान सरकारले मजबुत र प्रभावकारी कार्यनीति अवलम्बन गर्नु पर्नेमा त्यसो हुन नसकेको बुझाइ कटूनीतिज्ञहरुको छ । यद्यपि ने पाल सरकारले विश्वका राष्ट्र माफ्न विगतको कमीकमजोरीलाई मिहिन ढंगले केलाई आफ्ना कुरा सशक्त र स्पष्ट रुपमा राख्न सक्नु पर्दछ । यस्तै राष्ट्र संघीय महासभामा ४७ देशको नेताको हैसियतले विकास र समृद्धिको बारेमा अपिल गर्न संयुक्त राष्ट्र संघको भ्रमण विशे ष रहेको बताइरहदा परिणाम पनि विशेष नै हुनुपर्ने सरोकारवालाहरुले बताएका छन् । यो पटक संयुक्त राष्ट्र संघको भ्रमणमा शान्ति प्रक्रियाको काम पूरा गर्नका लागि अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको सहयोग लिइ नेपाललाई एउटा सफल राष्ट्र बनेको उदाहरण दिन सक्ने वातावरण तय गर्ने, जलवायु परिवर्तनका विषयमा विश्व समुदायको ध्यानाकर्षण गर्न र विकास, समृद्धिको विषय महत्वपूर्ण हुने देखिएको छ ।

यसैगरी मौसम परिवर्तनको सबैभन्दा बढी प्रभाव नेपाल जस्ता देशलाई परेकोले विश्व समुदायको ध्यान केन्द्रित गराउदै मानव जातिका निम्ति दुर्भाग्य पूर्ण स्थिति आउन नदिने तर्फ पनि कदम चाल्न सक्ने वातावरण तय गरिनु पर्ने औल्याइएको छ ।

यस्तै चीन भ्रमणले दीर्घकालीन रुपमा आपसी विश्वासलाई उच्च बनाउदै नेपालको राष्ट्रिय हितमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने वातावरण सिर्जना गरी 'चीनसँग पनि भौतिक पूर्वाधारको विषय, ट्रान्समिसन लाइन, नयाँ नाकाको सवाल, कृषिमा आधारित उद्योग, व्यापार घाटा कम गर्न देशमा उत्पादित वस्तु निर्यात गर्न विषयमा केन्द्रित रही नेपाल राष्ट्रको हितमा महत्वपूर्ण भूमिका खे ल्न सक्ने विश्वास दिलाउन सक्नु पर्ने आमनागरिकको धारणा रहेको छ । यिनै परिवेश माफ्न सम्पन्न हुन भइरहे को संघीय नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको संयुक्त राष्ट्र संघीय महासभा र चीनको भ्रमण अपेक्षाकृत राष्ट्र, राष्ट्रियतासँगै फलदायी, प्रभावकारी, परिणाममुखी र उपलब्धिमूलक बन्न सफल रहोस् ।

विराटनगरमा....

प्रतिष्ठानले प्रकाशन गरेको बृहत् ने पाली शब्दकोशमा 'कोशी'को अर्थ कौशिकी ऋषि भन्ने छ । कौशिकी भन्ने व्यक्ति इण्डियाको उत्तर प्रदे शका ऋषि थिए । उनको नामबाट गो त्र बनेको हो । एउटा गोत्र (बाजे)को नामले आम प्रदेशवासीको भावना समेट्न नसक्ने भएकोले पनि कोशी प्रदेश नाम खारेज हुनु पर्ने समितिले आफ्नो तर्क अघि सारेको छ । पुनः नामकरण समितिले गत भदौ २३ गते सुनसरीको धरानमा भएको एमाले युवा संघको कार्यक्रममा ने ता महेश बस्नेतले साम्प्रदायिक हिंसा बढाउने गरी आदिवासी जनजातिहरुलाई गालीगलोज गरेको भन्दै आफ्नो अभिव्यक्ति फिर्ता लिन

बस्नेतलाई विज्ञप्ति मार्फत चेतावनी पनि दिएको छ । सो समितिले भो लि २असोजका दिन विराटनगरमा मोटरसाइकल च्याली गरिने भएको ले अस्तित्व र पहिचानार्थ भण्डा सहित च्यालीमा सहभागी हुन सम्पूर्ण पहिचान पक्षधरहरुलाई अपिल पनि गरेको छ । यसैगरी विज्ञप्ति मार्फत कोशी प्रदेश नामकरणमा हस्ताक्षर गर्ने ८२ जना सांसदहरुलाई कुनै पनि सार्वजनिक कार्यक्रममा नवो लाउन र भ्नुटा मुद्दा लगाएर थुनामा राखिएकाहरुलाई विनासर्त रिहा गर्न सम्बन्धित पक्षलाई आग्रह गरेको छ ।

बौद्ध..

नामयाल रिन्पोछेको सभापतित्व विमोचन कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । सो विमोचित पुस्तकको समीक्षात्मक टिप्पणी लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालयका प्राध्यापक सुमन्तराज न्यौपाने र इन्टनेशनल बुद्धिष्ट एकाडेमीका श्रद्धेय धर्मगुरु खे न्यो डुवाङ ज्योरदैनले गरेका थिए । त्यस्तै कार्यक्रममा खेन रिन्पोछे, ध्युमे ँछुल्थम, प्रा.डा. सुर्वणलाल वजाचार्य, राष्ट्रिय सभाका सदस्य माननीय सोनाम ग्याल्जेन शे पाा लगायतले शुभकामना मन्तव्य दिएका थिए । नेपालका बौद्ध तीर्थस्थलहरू (आलोक प्रदीप) भाग एक नामक पुस्तक अनुसन्धान केन्द्र लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय लुम्बिनी र नेपाल बौद्ध महायान केन्द्र गुम्वा कपनले प्रकाशनमा ल्याएको हो । त्यसैगरी पुस्तकको सहसम्पादक आचार्य तेन्जिन लामाले गरेको छ । सो पुस्तकको नेपाली अनुवाद बुद्धवचन अनुवाद समितिले गरे को हो भने नेपाली भाषा सम्पादन सुमन्तराज न्यौपाने र लक्ष्मी रुम्बाले गरेका हुन् ।

डगौरा....

कामको बोफ्न हटेर पाइने फुर्सद समयको उपयोग गर्दै टोल-टोलमा आफ्नो मौलिक सांस्कृतिक कार्यक्रम गरेर रमाइलो गर्ने गर्दछन् ।

यो पर्वमा दाजुभाइले दिदीबहिनीको दीर्घायुको कामना गर्दै पानीसमेत नखाई दिनभर व्रत बस्ने प्रचलन छ । यसरी व्रत बसे काले साँफपख आ-आफ्नो घरमा खानाका मीठा परिकार पकाइसके पछि पूजामा बस्ने गर्दछन् । पूजाको काम सकिएपछि पकाइएका खानाका परिकारलाई बर्तालुले प्रसादका रूपमा ग्रहण गर्ने चलन छ ।

पहिलैदेखि ती जिल्लाहरुमा खे ती गरिँदै आएको रैथाने जातको 'अण्डी' धानको चामलबाट मीठा खानाका परिकार पकाउने गरिन्थ्यो । तर, पछिल्लो समयमा भने यो धानको कीउ मासिन थालेकाले अन्य जातको धानको चामल प्रयोग गर्नु

परेको डगौरा चौधरी समुदायका अगुवाहरुको भनाइ रहेको छ ।

यस पर्वमा पूजाको काम सकिएपछि छोरी-बहिनीका लागि अलग्गै छुट्याइने खानाको परिकारलाई 'अग्रासन' भनिने गरिन्छ । छोरी-बहिनीलाई 'अग्रासन' दिने काम सकिएपछि 'अटवारी' पर्वको समापन भएको मानिन्छ । पर्वको दोस्रो दिन बिहानै यसरी छुट्याइएको अग्रासन (खानाका परिकार) आफ्ना छोरी-बहिनीको घरसम्म पु-याइ दिने प्रचलन छ ।

महाभारतको युद्धमा पराजित भई वनवास जान बाध्य भएका पाण्डवमध्येका भीमले वनवासमा रहेको समयमा देखाएको बहादुरीको खुशीयाली र स्मरणमा उनकै पूजा गरी यो पर्व मनाउने प्रचलन शुरु भएको डगौरा चौधरी समुदायका अगुवाहरु बताउँछन् ।

यो पर्वको दिनदेखि 'बड्कीमार' अर्थात् महाभारतको कथा वाचन गर्ने समय पनि आरम्भ भएको विश्वास यो समुदायमा गरिन्छ । डगौरा चौधरी समुदायको 'अटवारी' पर्वको अवसरमा प्रदेश सरकारले हिजो सार्वजनिक विदा दिएको थियो ।

दुष्कार्य..

र शासक वर्गहरुले र सुन्दर देश ने पालको प्रगति, धार्मिक, जातीय सद्भाव, प्रकृति नियमको विज्ञान अनुरूप सहअस्तित्व र सहकार्य जिनजातिहरुलाई गालीगलोज गरेको विपरीत नस्लवादी, अहंकार, नाजीवादी सोचले देशमा स्थायित्व

भएको नचाहने केही देशी-विदे शी शक्तिहरुले सारा उपलब्धिहरु उल्टाउने गरी चलखेल भइरहेको जनाएको छ । त्यस्ता दुष्कर्मप्रति ने पाल मगर संघको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको, विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।

सामानुपातिक समावेशिता र पहिचान सहितको संघीयता निर्माण नभए पनि प्राप्त उपलब्धिहरुलाई उल्टाउने पडयन्त्र र चलखेल गरिए सिंगो मगर समुदाय आन्दोलित हुने विज्ञप्तिमा उल्लेख गरिएको छ ।

पहिचानार्थ...

आदिवासी जनजाति महासंघका उपाध्यक्ष युवराज जिरेल, नेपाल शे र्पा संघका महासचिव ग्याल्जे शेर्पा लगायतले सम्बोधन गरेका थिए ।

एक लाख दस्ता बनाइने पहिचानको लागि युवा दस्ताका केन्द्रीय संयोजक भीम राईले देशभर १ लाख युवा दस्ता निर्माण गर्ने लक्ष्य रहेको बताएका थिए ।

उनले चाडै धनकुटा, सो लुखुम्बु, पाँचथर र खोटाङमा पनि पहिचानको लागि युवा दस्ता घोषणा गरिने बताएका छन्।

युवाहरुले लट्ठी वोकेर मार्चपास गरे पनि 'हामीहरा शान्तिपूर्ण आन्दो लनमा छौं, राज्यले हामीलाई पेल्ने काम नगरोस् भन्ने सन्देश दिन खो जेका हो भन्दै भोलि असोज २ गते प्रदेश नं १ पुनः नामाङ्गन संयुक्त संघर्ष समितिको आयोजनामा प्रदे शसभा घेराउ गर्न इटहरीदेखि विराटनगरसम्म मोटरसाइकल -याली निकालिने बताए । जसका लागि १८ सय भन्दा बढी मोटरसाइकल तयारी गरिएको पनि संयोजक राईले बताए ।

उक्त कार्यक्रम प्रदेश नं १ पुनः नामांकन संयुक्त संघर्ष समिति भभापा जिल्लाका संयोजक पाण्डवलाल चौधरीको सभापतित्वमा सम्पन्न भएको थियो ।

आज....

थाले पनि शास्त्रीय रुपमा खास दर खाने दिन भदौ शुक्ल द्वितीयाको बे लुकीको समय भएको बताइन्छ । त्यसरी

दर खाएर शुरु गरिने चार दिने तीज हिजो दर खाएपछि औपचारिक रुपमा प्रारम्भ हुने तीज पर्व ऋषि पञ्चमीसम्म मनाउने गर्दछन् । तृतीयाका दिन हरितालिका व्रत, चौथीका दिन गणेशको पूजा र पञ्चमीका दिन स्नान सहित सप्तऋषिको पूजा गरी तीज समापन हुने चलन छ । यो वर्ष असोज २ गते मङ्गलवार गणेश भगवान् उत्पत्ति भएको विश्वास गरिने गणे श चौथी र ऋषिपञ्चमी पर्व मनाइने समितिले स्वीकृति गरेको पात्रो मा उल्लेख छ । जस अनुसार गणे श चौथी प्रातः कालमा तिथि परे का दिन मनाइने गरिन्छ । त्यस्तै शास्त्रीय विधि अनुरूप ऋषिपञ्चमी भने मध्याह्नकालमा पञ्चमी परेका दिन मनाउनु पर्ने हुन्छ । पञ्चाग समितिका अनुसार असोज २ गते मङ्गलवार बिहान चौथी तिथि र त्यसै दिन मध्याह्नकालमा पञ्चमी तिथि परेकाले दुवैपर्व एकै दिन मनाउनु पर्ने गरी निर्णय गरिएको बताइएको छ ।

हरितालिकाको पौराणिकता अनुसार तीजको आगमनले नेपाली हिन्दू नारीमा उत्साह जाग्ने गरे को छ । सत्ययुगमा हिमालय पुत्री पार्वतीले गौरीघाटमा बसी तपस्या गरेर श्री महादेव पति पाउने वरदान पाएकी थिइन् । तर पिता हिमालयले पार्वतीको इच्छा विपरीत विष्णुसित विवाह गरिदिन खोजे पछि साथीहरूलाई आफ्नो समस्या सुनाइन् । पार्वती समस्यामा परेको थाहा पाएपछि उनका साथीहरूले हरण गरेर लगी कसैले नदेखे ठाउँमा लुकाएर राखिदिए । साथीहरूले लुकाएकै ठाउँमा पार्वतीले निराहार व्रत गरी महादेवलाई प्राप्त गरिन् ।

यसरी पार्वती साथीहरुद्वारा हरण भएको दिन भदौ शुक्ल तृतीयाको दिन भएकाले त्यही समयदेखि हरितालिका (तीज) को व्रत लिने प्रचलन शुरु भएको धर्मशास्त्रीय मत रहेको छ ।

हरितालिका (तीज) पर्वका अवसरमा पशुपतिनाथ लगायत देशभरका शिवालयमा लाखौं नारीहरुको भीड लाग्ने गरेको छ । नेपाली हिन्दू नारीहरुले मनाउँदै आएको तीज शुभारम्भ भएसँगै नै

पाली सञ्चार माध्यमहरुले समे त तीज सम्बन्धी नाच,गान सम्बन्धी प्रसारणलाई विशेष रुपमा प्रार्थमिकता दिने गरेको पाइन्छ ।

प्रतिशोध....

सदस्यीय समिति बनाइएको थियो । अनुसन्धान कार्यालय,जिल्ला प्रहरी परिसर काठमाडौं र प्रहरी वृत बाने श्वरले गरेको संयुक्त अनुसन्धानमा उक्त हत्या प्रकरणमा सिन्धुपाल्चोक, बाह्रविसे घर भई हाल काठमाडौंको काँडाघारी बस्ने २३ वर्षका सञ्जय भण्डारी संलग्न रहेको बताउदै घटना पश्चात् ट्याक्सी चढ्न लाग्दा फेला परेका दीपेन्द्र राई भने प्रहरीलाई घटना बारे जानकारी दिन आउँदै गरेको खुलेकाले घटनामा राईको संलग्नता नरहेको पनि राठौरले बताए । अनुसन्धानको क्रममा सञ्जय एकलैले घटना घटाएको स्वीकार गरेको पनि राठौरले बताए । हत्यारा भण्डारीको साथबाट घटनाको दिन वोकेको भो ला र सोही भोलामा रहेको खुकुरी वरामद गरिएको छ । उनी पक्राउ पर्दा घटना घटाउँदा लगाएको कपडा नै लगाएको अवस्थामा फे ला परेको प्रहरीले हिजो साँझ घटना विवरण सार्वजनिक गरेको हो ।

उनले केही समय अगाडि हाल हत्या गरिएका विशाल राईले चलाएको मोटरसाइकलले ठक्कर दिँदा विवाद हुन गई राईले प्रतिवादी भण्डारीलाई कुटपिट गरेकोमा सोही रिसइवी, प्रतिशोधका कारण हत्या गरेको बताइएको छ । हत्या गरिएका विशाल राईलाई सिध्याइ दिन्छु भन्दै भण्डारी आफू बस्ने गरेको दिदीको कोठाबाट सो खुकुरी भोलामा हाली पछाडिपट्टिको बन्द गेटबाट माथि चढेर समिलमा प्रवेश गरेका थिए । त्यसपछि भण्डारी राई बस्ने कोठामा गई हेर्दा नदेखेपछि कोठाको सो फामा बसेका थिए । केही समयपछि विशाल राई आएर कुटपिट गरेपछि भण्डारीले खुकुरीले हानेर हत्या गरे को बयान दिएको प्रहरीले बताएको छ ।

उक्त घटना हुँदा सुभद्रा भुजे लले देखेपछि कराएको थाहा पाएर उनले घटना बाहिर ल्याउने डरले भण्डारीले ७० वर्षीया सुभद्राको पनि हत्या गरेको र सोही समयमा पूर्णबहादुर भुजेल घटनास्थलमा पुगी फोन गर्न लागेको जस्तो देखे पछि उनलाई र त्यही वेलै आइपुगे की उनकी श्रीमती अम्बिकाको पनि हत्या गरेको प्रहरीले जनाएको छ । प्रहरीका अनुसार भण्डारी जन्मजात वोल्न नसक्ने सिन्धुपाल्चो क बाह्रविसेमा ८ कक्षासम्म अध्ययन गरी १२ कक्षासम्म काठमाडौंमा अध्ययन गरेको खुल्न आएको छ । उक्त घटना अनुसन्धान सम्बन्धमा साङ्केतिक भाषा विज्ञ फिक्राई थप सो धपुछ गरिएको थियो । सोही क्रममा निजले आफूले सम्पूर्ण घटना एकलै घटाएको स्वीकार गरेको र थप अनुसन्धान कार्य जारी रहेको प्रहरीले जनाएको छ । घटनापछि, सोही घरमा रहेका दीपन्द्र राईले देखेपछि उनी प्रहरीलाई खबर गर्न ट्याक्सी चढ्न लाग्दा प्रहरी घटनास्थलमा पुगेको थियो । रात लटपटिएको दे खैपछि उनलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको थियो । अनुसन्धानमा उनी निदोष देखिएको राठौरले बताए ।

भदौ २९ गते राति ११:५४ बजे को समयमा सो घटना भएको थियो । काठमाडौं तीनकुने गैह्रीगाउँस्थित दिव्य समिलमा कुमार भन्ने पूर्णबहादुर भुजेल, उनकी श्रीमती अम्बिका भुजेल, आमा शुभद्रा भुजेल र मोरङ वेलवारी स्थायी घर भएका

नवीन भन्ने विशाल राईको हत्या भएको थियो । उक्त हत्या प्रकरणको अनुसन्धान गर्न प्रहरीले राठौरकै ने तृत्वमा अनुसन्धान समिति गठन गरेको थियो । त्यही समितिले हिजो घटना बारे जानकारी गराएको थिया

बाह्रखरी.....

छ । सिनेमा र नाटकका लागि कथा भएन भन्ने गुनासो आउने गरेको उनले स्मरण गरिन् । प्रतियोगिताका कथाबाट नाटक र सिनेमाको कथा बनाउन सकिने उनले बताइन् । कथा प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिन सहज नरहेको उनको भनाइ छ । “म सुरुदेखि नै यो प्रतियो गितालाई नियालिरहेको छु । यो कथा प्रतियोगिताको पहिलो संस्करण घो षणा हुँदादेखि नै म निकै खुसी र उत्साही भएको थिएँ,” उनले भनिन्, “आज पाँचौँ संस्करणसम्म आइपुगे को छ, यसलाई नेपाली साहित्यको इतिहासमा स्वर्ण अक्षरले ले खिनुपर्छ ।”

उनले बाह्रखरी कथा ले खन प्रतियोगितालाई नयाँ पुस्ताले सुनौलो ‘प्लेटफर्म’का रूपमा लिनुपर्ने बताइन् । “प्लेटफर्म नपाउनेका लागि यो अवसर हो । यो अवसरलाई सदुपयोग गर्दै समाजलाई दिशा दिने कथा आउनेछन् भन्ने लाग्छ,” उनले अगाडि थपिन्, “नयाँ पुस्ताले नै नेपाली कथालाई धानिरहेको छ । त्यसैले यो प्रतियोगिताले निरन्तरता पाओस् भन्ने मेरो चाहना छ ।”

निर्णायकमण्डलका सदस्य सुविन भट्टराईले नयाँ प्रतिभाले बाह्रखरी कथा लेखन प्रतियोगितालाई भरपूर उपयोग गर्नेमा आफू ढुक्क रहेको बताए । “बाह्रखरीले नयाँ प्रतिभालाई विशिष्ट स्थान दिएको छ । हामीले हाम्रो समयमा यो अवसर पाएौँ,” कथाकार भट्टराईले भने, “हामीलाई सुरुसुरुमा कथा ले ख्ने हुटहुटी हुँदा यस्तो प्लेटफर्म थिएन । सायद यस्तो अवसर पाएको भए आज अवस्था अर्कै हुने थियो ।” उनले विचार र भाषालाई सन्तुलित गरेका कथा नै बलियो हुने धारणा राखे । “विचार र भाषा सन्तुलित भएका कथा नै वास्तवमा सशक्त हुन्छन्,” उनले भने, “प्रतियो गितामा यहीभित्र रहेर कथा पठाउन म आग्रह पनि गर्छु ।”

डिशा मिडिया नेटवर्क लिमिटेडका प्रबन्ध निर्देशक सुदीप आचार्यले नेपाली माटोका मौलिक कथा आवश्यक रहेको बताए । कथा लेखनमा स्वतन्त्रताको भरपूर प्रयोग गर्न सकिने उनले उल्लेख गरे । उनले समाज रूपान्तरण गर्न सक्ने कथा आवश्यक रहेको औँल्याए ।

उनले बाह्रखरी कथा लेखन प्रतियोगितामा आउने कथालाई सिने मा र टेलिसिरियल बनाउन सकिने धारणा राखे । “कथा लेख्ने पालो अब युवा पुस्ताको हो । टेलिभिजनले उठाउन नसकेका विषय कथाले समेटनुपर्छ भन्ने लाग्छ,” उनले थपे ।

फाइन प्रिन्टका सञ्चालक निरज भारीले कर्पोरेट हाउसलाई साथमा लिएर कथा प्रतियोगिता गर्नु नै नेपाली साहित्यमा नयाँ सोच भएको टिप्पणी गरे । बाह्रखरी कथा ले खन प्रतियोगिता नयाँ पुस्ताका लागि सम्भावनाको ढोका उघार्ने माध्यम भएको उनले बताए । यसलाई नयाँ पुस्ताले अवसरका रूपमा लिन सक्नुपर्ने उनको धारणा छ ।

बाह्रखरी मिडियाका प्रधानसम्पादक प्रतीक प्रधानले बाह्रखरी कथा लेखन प्रतियोगिता नयाँका लागि मात्र नभएर अग्रज पुस्ताका लागि पनि भएको बताए ।

“यो प्रतियोगिता नयाँ प्रतिभाका लागि मात्रै हो कि भन्ने भ्रम रहेको छ, तर त्यस्तो होइन । सबैका लागि हो,” उनले स्पष्ट पारे ।

हरेक वर्ष नयाँ प्रयास गर्दै आएको स्मरण गर्दै उनले यसपटक पनि आमन्त्रित साहित्यकारको कथा समावेश गरिएको जानकारी दिए ।

साहित्यको कथा विधालाई अगाडि बढाउने बाह्रखरीको प्रयासमा सहयोग गर्ने प्रायोजकलाई धन्यवाद दिँदै उनले सहकार्यको निरन्तरताको पनि अपेक्षा व्यक्त गरे ।

“कमजोर अर्थतन्त्रका बावजूद पनि सहयोग गर्नेलाई धन्यवाद । अहिलेको अवस्थामा प्रायोजकलाई पनि सहज छैन । तर, यो अप्ठ्यारो अवस्थामा पनि सहयोग गर्ने प्रायो जक र हाम्रो प्रतियोगितामा सहभागी हुने सबैलाई धन्यवाद दिन्छु,” प्रधानसम्पादक प्रधानले भने ।

बाह्रखरी मिडियाका विशेष सम्पादक हरिवहादुर थापाले नयाँ झ्रस्टा जन्माउन प्रतियोगिताले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने बताए । उनले संसारभरका नेपालीभाषी कथाकारलाई प्रतियोगिताले समेट्ने भन्दै सहभागी हुन आह्वान गरे ।

बाह्रखरी कथा लेखन प्रतियो गिताको आन्तरिक निर्णायकमण्डलका संयोजक गोविन्द अधिकारीले प्रतियो गितामा भूगोल र उमेरको छे कवार नरहेको बताए । जुनसुकै दे श र उमेरका कथाकारले सहभागिता जनाउन सक्ने उनले जानकारी दिए । विगतका वर्षहरूमा जस्तै यो वर्ष पनि विभिन्न जाति, समुदाय, लिंग र भूगोललाई प्रतिनिधित्व गर्ने कथा प्राप्त हुने विश्वास उनले व्यक्त गरे ।

साल्ट...

आगामी दिनमा दैनिक उपभोग्य वस्तुको कारोबारका अतिरिक्त कृषि क्षे त्रमा पनि प्रत्यक्ष योगदान पु-याउन सके मा संस्थाको महत्त्व अझ बढ्दै जानका साथै कर्पोरेशनले भविष्यमा आफ्नो से वालाई थप विस्तार गर्न आवश्यक रहेको बताउदै भूकम्प, कोभिड-१९ जस्ता दैवी प्रकोप तथा महामारीको अवस्थामासमेत उपभोक्ताको घरदैलो मा उपभोग्य वस्तु उपलब्ध गराउन साल्ट ट्रेडिङले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेले को मन्त्री रिजालको कथन थियो । यसै अवसरमा कर्पोरेशनका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत उर्मिला श्रेष्ठले आगामी दिनमा साल्ट ट्रेडिङले कार्य क्षेत्र विस्तार गरी कारोबार पनि बढाउने लक्ष्य लिनका साथै ट्रेडिङको वित्तीय अवस्था थप सुदृढ पार्न सेवाको विविधीकरण आवश्यक रहेको बताउदै साल्ट ट्रेडिङ मार्फत बे चिने सक्काी अनुदानको रासायनिक मलले कृषि क्षेत्रको उत्पादनलाई प्रत्यक्ष सहयोग गरेको छ । उत्पादनका अरु क्षेत्रमा पनि साल्ट ट्रेडिङले काम गर्न सक्छ । काम गर्ने क्षेत्रको विविधीकरण अनुसारको व्यावसायिक योजना बनाउने कार्यकारी अधिकृतको भनाइ थियो।
साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनले आयोजिनयुक्त नुनको आपूर्ति व्यवस्था मिलाउनुका अतिरिक्त रासायनिक मलको आयात तथा विक्री, विभिन्न स्टल स्थापना गरी सहूलियत मूल्यमा नुन, चिनी लगायतका खाद्यवस्तु विक्री वितरण गर्ने, ग्यास उद्योग सञ्चालन गर्ने, के मिक्ल तथा खादको उत्पादन, पैठारी र विक्री वितरण गर्ने गराउने जस्ता विविध कार्य गर्दै आइरहेको जनाएको छ ।
सेवामूलक व्यावसायिक संस्थाको रूपमा रहेको कर्पोरेशनले व्यावसायिक सेवाका अतिरिक्त संस्थागत सामाजिक उत्तरदाथित्वसमेत निभाइरहेको बताइन्छ । उक्त कम्पनीले गत आर्थिक वर्ष २०७९ र ०८० मा रु आठ अर्ब ७७ करोड र अघिल्लो आवमा रु सात अर्ब १७ करोड बराबरको वस्तु विक्री गरेको बताएको छ ।

स्तनपान: बालबालिकालाई वरदान

आमाको दूध बालबालिकाका लागि अमृत समान हुन्छ।

त्यसैले,

➤**स्वास्थ्यकर्मीहरुले आमाको दुधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तु सिफारिस गर्नु हुँदैन,**

➤**आमाको दूधको विकल्पमा बच्चाको दूध, दूधदानी जस्ता वस्तुको प्रवर्द्धन गर्नु हुँदैन,**

➤**त्यस्ता वस्तुको उत्पादक वा वितरकबाट कुनै पनि किसिमको नमूना लिने तथा अर्थिक वा भौतिक उपहार लिनु हुँदैन।**

त्यस्तो कार्य गरेको पाईएमा आमाको दूधलाई प्रतिस्थापन गर्ने वस्तु (बिक्रि वितरण नियन्त्रण) ऐन, २०४९ अनुसार कारवाही हुनेछ।

नेपाल सरकार

विज्ञापन बोर्ड

* स्वतन्त्र पत्रकार, प्रकाशक/सम्पादक: विश्वराज किरात *मो. 9851313657, 9803166533 *फ्याक्स नं. 55429941
* विशेष प्रतिनिधि: आई. वी. लिम्बू
* प्रमुख व्यवस्थापक: वी.के. बान्तवा राई
* कानुनी सल्लाहकार: अधिवक्ता जुनमाया राई
*

G.P.O. Box No. 7412 * Charkhalroad, Dillibazar, Kathmandu *email: sumnimaweekly@gmail.com
* कम्प्युटर : श्रीसा मगर
* मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं ।